

Іспанія

(офіційно Королівство Іспанія,
раніше Еспанія, **Reino de
España**)

Загальні відомості про країну

Столиця	Мадрид
(та найбільше місто)	53°26' пн.ш.6°15' зх.д.
Офіційна мова	іспанська
Державний устрій	Парламентська демократія і конституційна монархія
- Король	Хуан Карлос I
- Прем'єр міністр	Маріано Рахой
Об'єднання	1714 р.
Площа	
- Загалом	504 645 км ² (51)
- Води (%)	1,04%
Населення	
- оцінка 2007 р.	45 200 737 (27)
- Густота	89 57 чол./км ² (143)
ВВП (ПКС)	2007 р., оцінка
- Повний	1 310 206 млн (11)
- На душу населення	\$29 148 (28)
Валюта	Євро (EUR)
Часовий пояс	CET (UTC+1)
Релігія	99% християни (римо-католики)
Домен інтернету	.es
Телефонний код	+34

Королівський палац у Мадриді

Дві офісні вежі, утворюють так звані «Ворота в Європу», нахилені один до одного під кутом 15°, а їх висота - 115 м або 26 поверхів.

Національна символіка Іспанії

Гімн: «La Marcha Real» (Королівський гімн)

Прапор

Державний прапор Іспанії складається з червоної, жовтої і червоної горизонтальних смуг з гербом посередині. Символічне значення кольорів цього прапора легенда пов'язує з його походженням. Згідно з переказами, один з королів Арагона побажав мати свій прапор. Оглядаючи різні проекти прапорів, він зупинився на одному з гладким золотим полем. Потім він велів подати кубок свіжої крові тварин і, зануривши в нього два пальці, монарх провів ними по жовтому полотнищі, на якому вийшли дві червоні смуги. Згодом прапор Арагону став державним прапором всієї Іспанії. Після встановлення в 1938 році режиму Франка цей прапор став прапором Іспанії.

Герб

Герб Іспанії – це єдиний герб, який об'єднує всі частини Іспанії.

Кастилія представлена замком ;
Леон, Астурія і Галісія - левом ;
Арагон, Каталонія і Балеарські острови - чотирма червоними смугами на золотому фоні;
Наварра - у вигляді ланцюгів ;

Андалусія зображена у вигляді граната, так як в Іспанії він виростає в основному тільки на землях Гранади - останнього мусульманської держави, захопленого християнськими королями в ході Реконкісти ;
гербова лілія представляє короля і його сім'ю;
корона, що вінчає герб, - знак того, що Іспанія - королівство ;

Колони символізують Гераклови Стовпи, так раніше називали Гібралтар, який свого часу вважався краєм світу.

Цікаво відзначити, що всім відомий знак долара - це ті самі Гераклови Стовпи, обвиті стрічкою.

Напис "Plus Ultra" (а точніше "nec plus ultra") означає "далі нікуди"

ні всі

Історія Іспанії

Назва «Іспанія» — фінікійського походження. Римляни, які завоювали Іспанію у 2-1 ст. до н. е., використали її у множині (Hispaniae) для позначення всього Піренейського п-ова. У римські часи Іспанія складалася спочатку з двох, а потім з п'яти провінцій. Після розпаду Римської імперії вони були об'єднані під владою вестготів, а після нашестя маврів у 711 р. н.е. на Піренейському п-ові існували християнські і мусульманські держави. Іспанія як політично цілісне утворення виникла після об'єднання Кастилії і Арагону в 1474 році.

З часів італійських гуманістів епохи Відродження встановилася традиція вважати нашестя варварів і падіння Риму в 410 р. н.е. відправною точкою переходу від античної епохи до Середньовіччя, а саме Середньовіччя розглядалося як поступове наближення до епохи Відродження (XV-XVI ст.ст.), коли знову пробудився інтерес до культури античного світу. Але Середні віки в цьому регіоні починаються з моменту мусульманського нашестя в 711 р. і закінчуються захопленням християнами останнього оплоту ісламу — Гранадського емірату, вигнанням євреїв з Іспанії і відкриттям Нового Світу Колумбом у 1492 році.

Хронологія

- 1000 років до н.е. — найдавніша держава на території Іспанії — Тартесс.
- VII ст. до н.е. — колонізація узбережжя фінікійцями і греками.
- VI ст. до н.е. — поява племен іберів.
- V ст. до н.е. — заселення території кельтськими племенами.
- III ст. до н.е. — країна знаходиться під владою Карфагена.
- 197 р. до н.е. — Іспанія завойована римлянами.

Середньовіччя

- 409 р. — вторгнення вандалів, аланів, свевів.
- 418 р. — утворення королівства вестготів зі столицею в м. Толедо. Вандали витиснуті в Північну Африку.
- 711 — 718 р. — майже вся територія Іспанії захоплена арабами (маврами).
- 718 р. — поразка маврів при Кеваденри. Утворення королівства Астурія.
- 756 р. — араби створили в Іспанії Кордовський халіфат.
- 785 — 811 р. — франки, відвоювавши територію до р. Ебро, заснували Іспанську марку.
- IX ст. — у Піренеях утворилося королівство Наварра.
- 924 р. — королівство Астурія стало називатися Леон.
- 1035 р. — утворення королівств Кастилія й Арагон.
- 1037 р. — об'єднання Леона і Кастилії.
- 1066 р. — кастильці звільнили від маврів м. Толедо і зробили його своєю столицею.
- 1118 р. — Арагон відвоював в арабів м. Сарагосу.
- 1212 р. — об'єднані сили іспанців розгромили арабів у битві під Де-Толоса. Маври зберегли за собою тільки Гранаду.
- 1479 р. — шлюб Фердинанда Арагонського й Ізабелли Кастильської створив єдине Іспанське королівство.
- 1480 р. — установа інквізиції в Іспанії.
- 1492 р. — завершення вигнання маврів із країни — узята Гранада. Х. Колумб відкрив Америку. Початок іспанської колонізації Центральної і Південної Америки. Виселення з країни євреїв.
- 1504 р. — приєднання до Іспанії Неаполя і Сицилії.
- 1516 р. — іспанці установили своє панування в Нідерландах.
- 1519 р. — Карл I — імператор Священної римської імперії. Розквіт могутності іспанського королівства, де «ніколи не заходило сонце».
- 1559 р. — під владу іспанської корони переходять землі Центральної і Північної Італії.
- 1566 р. — буржуазна революція в Нідерландах привела до втрати іспанцями цієї території.
- 1581 р. — Іспанія захопила Португалію.
- 1588 р. — англійці розгромили «Непереможну армаду» — іспанський флот, що готувався висадити війська на територію Англії.
- 1668 р. — відновлена незалежність Португалії.
- 1701 — 1714 р. — війна за «іспанську спадщину» і втрата європейських володінь Іспанії.
- 1767 р. — вигнання з країни ордена єзуїтів.

XIX століття

- 1805 р. — при Трафальгарі англійці розбили франко-іспанський флот. «Володаркою морів» стає Англія.
- 1807 — 1814 р. — війна в Іспанії проти військ наполеонівської Франції.
- 1810 — 1826 р. — війна за незалежність в американських колоніях Іспанії. Іспанцям удалося зберегти тут тільки Кубу і Пуерто-Рико.
- 1834 р. — офіційне скасування інквізиції в Іспанії.
- 1898 р. — іспано-американська війна і втрата Куби, Пуерто-Ріко і Філіппін.
- 1899 р. — Німеччина купила в Іспанії Каролінські і Маріанські острови в Тихому океані.

XX століття

- 1912 р. — угода з Францією про розділ Марокко.
- 1914 — 1918 р. — Іспанія зберегла нейтралітет в Першій світовій війні.
- 1931 р. — перемога на виборах республіканців і скинення короля.
- 1936 р. — вибори виграв Народний фронт (комуністи, соціалісти й анархісти). Початок громадянської війни в Іспанії. Праві одержували допомогу від Німеччини й Італії, ліві — від СРСР.
- 1939 р. — поразка лівих сил і встановлення в країні диктатури генерала Франко.
- 1939 — 1945 р. — нейтралітет в II світовій війні.
- 1953 р. — військовий пакт про взаємодопомогу із США.
- 1956 р. — Іспанія визнала незалежність Марокко.
- 1975 р. — смерть генерала Франко. Іспанія стає конституційною монархією на чолі з королем Хуаном-Карлосом Бурбоном. Демократизація громадського життя в країні.

Політика

Державний устрій. Іспанія — конституційна монархія. Главою держави є король (Хуан Карлос I), однак реальна виконавча влада належить прем'єр-міністру, який очолює уряд. Законодавча влада здійснюється Генеральними кортесами — парламентом, що складається з Сенату (265 депутатів) і Конгресу депутатів (350 депутатів).

Членство у міжнародних організаціях — СОТ, МБРР, ОБСЄ, МВФ, НАТО, ООН, МФЧХ, ОЕСР, РЄ, ЄКА, ЄМС, ЄС.

Адміністративний устрій

Іспанія поділяється на 19 автономних областей: Андалузія, Арагон, Астурія, Балеарські острови, Країна Басків, Канарські острови, Кантабрія, Кастилія і Леон, Кастилія — Ла-Манча, Каталонія, Сеута, Естремадура, Галісія, Мадрид, Мелілья, Мурсія, Наварра, Ла-Ріоха, Валенсія, що поєднують 50 провінцій

Крім того, до складу Іспанії входять іспанські «малі фортеці суверенітету»: де-Альхусема, острови Пенйон-де-Велес--де-ла-Гоме, які не мають постійного населення

Крім того, до складу Іспанії входять іспанські «малі фортеці суверенітету»: де-Альхусема, острови Пенйон-де-Велес-де-ла-Гоме, які не мають постійного населення

Адміністративний поділ Іспанії

Географія

Іспанія — південноєвропейська країна.

Вона займає п'ять шостих Піренейського півострова, Балеарські і Пітіузькі острови у Середземному морі та Канарські острови в Атлантичному океані. Піренейські гори важкодоступні та «ізолюють» Іспанію від інших європейських країн, крім Португалії, що займає західну частину півострова.

За територією Іспанія є четвертою країною в Європі, після Росії, України і Франції, та є другою за величиною в Європейському Союзі. Іспанія омивається Середземним морем і Атлантичним океаном.

По суходолу Іспанія межує з Португалією на заході (спільний кордон — 1214 км), з Францією — по гребенях Піренейських гір (623 км), з Андоррою (63,7 км), з Гібралтаром (1,2 км), з Марокко (м. Сеута — 6,3 км, м. Мелілья — 9,6 км).

Тектоніка і рельєф

Рельєфна карта Піренейського

півострова.
В різноманітності рельєфу Іспанії велику роль відіграють системи гірських хребтів і високогірних плоскогір'їв. Плоскогір'я і гори становлять близько 90% її території. Майже половину поверхні країни займає велике, найбільше в Європі високогірне плоскогір'я — Месета з середньою висотою 660 м над рівнем моря. Месета відрізняється чергуванням плато, висотних брилових хребтів і гірських улоговин. Центральна Кордильєра поділяє Месету на дві частини: північну і південну. Велика частина території Іспанії розташована на висоті близько 700 м. Це друга за висотою країна в Європі після Швейцарії

На півночі Месету обрамляють потужні Кантабрійські гори, які простяглися вздовж узбережжя Біскайської затоки на 600 км, ізолюючи внутрішні райони країни від впливу моря. У їх центральній частині знаходиться гірський масив Пікос-де-Еуропа (з іспанської — Піки Європи) з висотами до 2648 м. Ці гори альпійського типу складені в основному відкладами кам'яновугільного періоду — вапняками, кварцитами, пісковиками. Кантабрійські гори — орографічне і тектонічне продовження найпотужнішої гірської системи Іспанії — Піренеїв. Піренеї являють собою кілька паралельних хребтів, що простягаються з заходу на схід на 450 км. Це один із найбільш важкодоступних гірських районів Європи. Хоча в середньому висота їх не дуже велика (трохи більше 2500 м), але вони не мають потрібної кількості зручно розташованих і доступних перевалів. Всі ці перевали розташовані на висоті 1500–2000 м, тому залізниці, що йдуть з Іспанії в інші країни, обходять Піренеї з заходу і сходу. Найширша і найвища частина гір центральна, тут знаходиться головна їх вершина — пік Ането, що досягає 3404 м. З північного сходу, до Месеті примикає система Іберійський гір, максимальна висота (пік Мон-Кайо) — 2313 м

Між східними Піренеями і Іберійськими горами простягаються невисокі Каталонські гори, південні схили яких уступами обриваються майже перед Середземним морем. Каталонські гори (середні висоти яких 900—1200 м, найбільша вершина — гора Каро, 1447 м) слідує впродовж 400 км майже паралельно берегу Середземного моря і фактично відокремлюють від нього Арагонське плато. Ділянки прибережних рівнин, які розроблені в Мурсії, Валенсії і Каталонії та на північ від мису Палос до кордону з Францією, характеризуються високою родючістю.

Весь південний схід Піренейського півострова зайнятий Кордильєрою-Бетіке, що є системою гірських масивів і хребтів. Кристалічної віссю її стали гори Сьєрра-Невади. За висотою вони поступаються в Європі тільки Альпам. Їх вершина, гора Муласен, що досягає 3478 м, — найвища точка півострівної Іспанії. Хоча найвища гірська вершина Іспанії знаходиться на острові Тенеріфе (Канарські острови) — це вулкан Тейде, висота якого досягає 3718 м. Єдина велика низовина — Андалузька на півдні країни. На північному сході Іспанії в долині ріки Ебро розкинулася Арагонська рівнина. Менших розмірів низовини тягнуться вздовж Середземного моря.

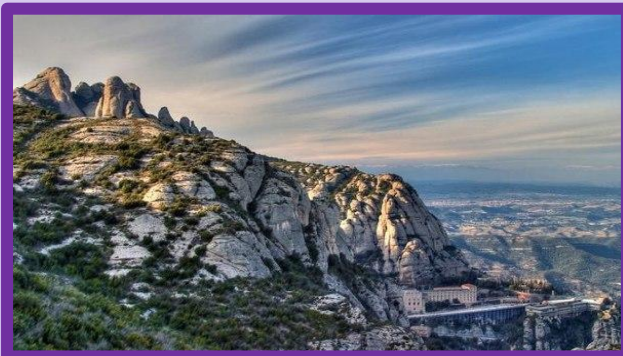
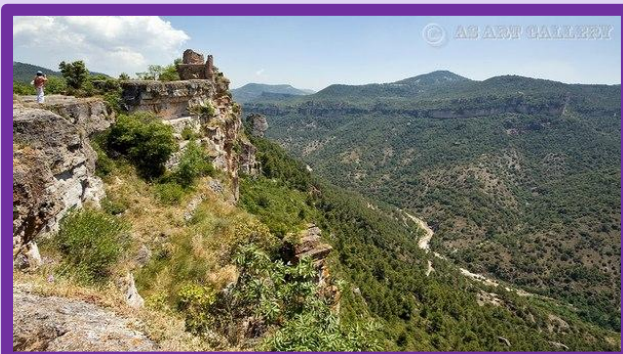
Рельєф Іспанії є різноманітним, що пов'язано із складною тектонічною

будовою. Центральна частина Піренейського півострова зайнята герцинськими складчастими спорудами та епігерцинськими платформами, в той час як північний схід, схід та південь представлені областями альпійської складчатості. Докембрійські стабільні платформені ділянки практично відсутні. Активна тектонічна діяльність призвела до переважаючого у рельєфі

нерівностей гірського характеру.

Найвища гора Іспанії — Тейде
(3718 м)

Каталонські гори, гірська
система на північному сході
Піренейського півострова.

Рельєфні виступи на узбережжі Біскайської затоки поблизу іспанського міста Барріка нагадує хребет дракона, застиглого в камені навіки.

Насправді ж ці кам'яні утворення називаються турбідіти.

Турбідіт - характерна асоціація осадових порід (пісок-алеврит-іл у свіжому стані, і піщаник-алевроліт-аргиллит після літіфікації), що утворюється в глибоководних умовах за рахунок речовини, що переноситься турбідними потоками. Вчені пов'язують подібну форму ландшафту з порушенням гравітаційної рівноваги шельфу, коли скупчилася морська вода і опади вже не можуть утримуватися на брівці. Горбисті рельєфи берегової лінії, порізані скелястими пагорбами й виступами, створили неповторні панорами **Країни Басків**.

Геологічна будова

В Іспанії представлені як найдавніші, так і найновіші геологічні породи в Європі. Головне місце в геологічній будові Іспанії займають протерозойські і палеозойські складчасті комплекси Іберійської Месети, перекриті на сході мезо-кайнозойським платформеним чохлам.

На півночі Іберійська Месета обрамляється південним краєм Піренеїв, на півдні — ланцюгом Андалузьких гір (Кордильєра-Бетіка).

Загалом Месета поділяється на кристалічну західну частину, складену гранітами і гнейсами, і осадову східну, де домінують глини і пісковики. В Іберійській Месеті виділяються три тектонічні зони. Північна тектонічна зона охоплює Кантабрійські і Іберійські гори, виникла на місці геосинклінального прогину, виконаного потужними терігенними осіданнями раннього палеозою, карбонатно-терігенними відкладами середнього палеозою і (в Астурійському басейні) вугленосною товщею карбону.

Основна складчастість відноситься до кінця карбону (астурійська фаза). Галісійський масив складений гранітними породами. Центральна зона, що простягається через Галісію та Кастилію, відповідає стародавньому геоантіклінальному підняттю, пронизаному гранітами. Велике значення мала тут кембрійська (сардинська) складчастість.

Південна (геосинклінальна) зона Сьєрри-Морени складена переважно продуктами підводного вулканізму основного складу і граувакками, вона сформувалась як складчаста структура в середині девона. Мезокайнозойський платформений чохол утворений карбонатними осадами; у басейн ріки Ебро спостерігаються флішеві і моласові товщі, що піддалися впливу в олігоцені (піренейська фаза) інтенсивної складчастості. Кордильєра-Бетіка складається з серії тектонічних покривів, переміщених на північ. Внутрішні покриви складені метаморфічним палеозоєм, зовнішні — карбонатними і уламковими породами мезозою, палеогену і нижнього міоцену.

Канарський архіпелаг знаходиться в межах океанічної кори африканської літосферної плити та має вулканічне походження. Існує кілька недосконалих теорій, які намагаються пояснити утворення архіпелагу. На найдавніших, східних островах

Корисні копалини

Іспанія має значні поклади рудних корисних копалин, родовища яких пов'язують з палеозойськими комплексами і гранітами (на півночі і півдні Іспанії). Найбільш помітний південний рудний пояс, притаманний середнепалеозойським ефузійно-терригенним товщам і герцинським гранітам Сьєрри-Морени та Уельви. До нього належать колчеданові поклади міді, гідротермальні родовища ртуті, руди свинцю і цинку.

Великі родовища залізняків в Галісії, Астурії, Леоні, Біскаїї, Сантандері, Гранаді, піритів — в Уельві, Севільї, менш значні — в Мурсії і Астурії. Ці пірити містять до 10% міді. Багатючі в світі запаси ртуті зосереджені в Альмадені (розроблялись ще за часів Римської імперії). Родовища свинцево-цинкових руд відомі в провінціях Хаен (Лінарес, Ла-Кароліна) і Мурсія (Картахена, Масаррон), а також в Сантандері (Реосин і Рейноса) і ін. Значні запаси уранових руд, за якими Іспанія займає 10-у позицію в світі і 2-е місце в Європі.

Основні уранові родовища знаходяться в провінціях Саламанка і Касерес. В Іспанії є поклади золота, срібла, миш'яку, марганцю. З нерудних копалин в Іспанії відомі калійні солі (карналіт і сильвініт), що залягають в долині річки Ебро, каолін і апатит.

Місцеві енергетичні ресурси складаються в основному із запасів кам'яного вугілля. Вугільні басейни містять невелике число пластів малої потужності з великими ухилами та сильно дислоковані, що

Пам'ятник
вуглекопам

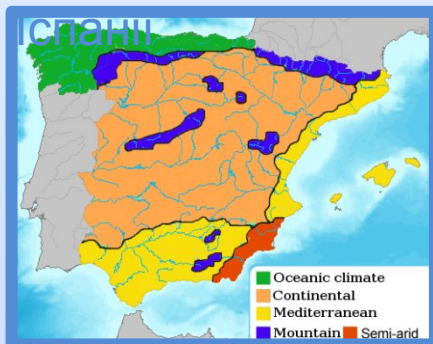
Розробка родовищ
корисних копалин

Річка Ріо Тінто (іржава
річка)

Клімат країни

Карта кліматичних зон

Карта середньо річної кількості опадів

Завдяки своєму географічному положенню кліматичні умови в Іспанії вкрай різноманітні. Піренейському півострову притаманні три основні кліматичні типи — Континентальний, Океанічний і Середземноморський та ще три не основних, але визначальних кліматичних зон — гірського, альпійського і субтропічного типу.

Континентальний клімат

охоплює більшість півострова Іспанії, він формується завдяки унікальному розташуванню самого півострова та природньо-кліматичних особливостей Центральної Месети, прилеглих до цього плато гір (як на сході, так і на півдні), і властивостями території басейну ріки Ебро. Континентальний клімат характеризується широким коливанням добових і сезонних змін у температурі, низькою кількістю та нерегулярністю опадів з високим рівнем випаровування, що призводить до посушливості. Середньорічна кількість опадів в цілому становить від 300 до 640 мм на рік (більшість провінцій регіону Месети отримує близько 500 мм на рік). На півночі Месети, Центрального плато і в басейні Ебро, є два сезони дощів, один навесні (квітень-червень), а інший восени (жовтень-листопад). На півдні Месети, вологі сезони — весна й осінь, весною лише один місяць — березень, а осінній період загалом посередньо-вологий, але навіть у ці вологі сезони дощі тут нерегулярні і нетривалі. Континентальні зими прохолодні в межах $-1\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($30,2\text{ }^{\circ}\text{F}$), з сильним вітром і високою вологістю, незважаючи на низький рівень опадів. За винятком гірських районів північного передгір'я Іберійських гір, в холодні періоди мороз та підмерзання є поширеним явищем. Літо тепле і безхмарне, середня денна температура становить; $21\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($69,8\text{ }^{\circ}\text{F}$) на півночі Месети і з $24\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($75,2\text{ }^{\circ}\text{F}$) до $27\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($80,6\text{ }^{\circ}\text{F}$) на півдні Месети, а нічні температури коливаються від $7\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($44,6\text{ }^{\circ}\text{F}$) до $10\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($+50\text{ }^{\circ}\text{F}$) по всій континентальній зоні. В басейні ріки Ебро (який знаходиться на нижчому висотному рівні), дещо відмінні особливості — дуже спекотно влітку і температура може перевищувати $40\text{ }^{\circ}\text{C}$ ($+104\text{ }^{\circ}\text{F}$). Влітку загалом на Центральному плато і Месети та в басейні Ебро вологість найнижча, за винятком

Океанічний клімат

переважає в північній частині країни (часто називають «Зелена Іспанія»), від Піренеїв до північно-західних районів півострова, і характеризується відносно м'якою зимою, теплим, але не спекотним літом та, загалом, рясними опадами — близько 1000 мм за весь рік, причому в найпосушливі місяці вище 30 мм за рік. Температура коливається незначно (як на добу, так і щосезону), в середньому діапазоні від +9 °C (48,2 °F) у січні до 21 °C (69,8 °F) в липні. Стримуючий вплив морських атмосферних явищ на узбережжі, чим далі в глиб країни та вище в гори півночі Іберійського півострова, тим інтенсивніші температурні коливання. Близькість до Атлантичного океану також впливає на кількість опадів, тому на сході їх менше, аніж на океанічному західному узбережжі. Восени, з жовтня по грудень, найтриваліший дощовий сезон, а липень найпосушливіший місяць. Висока вологість і переважаючі фронтальні морські вітри, сприяють формуванню кліматичного явища туману, який є загальноприйнятою нормою вздовж всього північно-західного узбережжя, це явище не так часто спостерігається всередині країни (здебільшого на незначних ділянках та ближче до холодної пори року), причиною його відсутності є гори, які стають своєрідним бар'єром для проникнення вологих циклонів зі сторони моря чи океану.

«Зелена Іспанія»

«Picos de Europa»

Середземноморський клімат

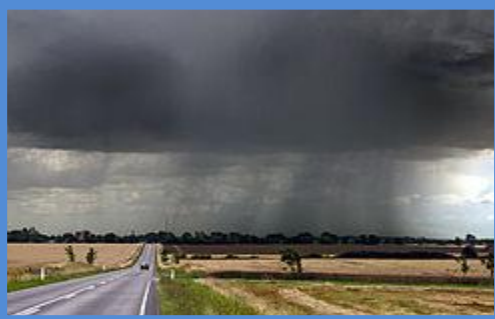
охоплює територію, яка простягається від Андалузських рівнин (майже весь південь півострова), уздовж усього південного і східного узбережжя країни аж до Піренеїв (обмежується гірськими хребтами, що йдуть паралельно узбережжю Середземного моря). В цілому, період опадів у цьому регіоні зосереджений, в основному, наприкінці осінньо-зимового циклу та у весняну пору року. Дощі тут, зрештою, нерегулярні з ймовірними періодами посухи. Температура в середземноморській кліматичній зоні вища ніж в континентальних внутрішніх районах. Сезонні і добові зміни температури не мають значної амплітуди коливань. Температура повітря в січні, зазвичай, у середньому від 10 °C (+50 °F) до 13 °C (55,4 °F) у більшості районів середземноморської зони, і лише трішки прохолодніше на північно-східному узбережжі (на північ від Барселони). Взимку температура в глиб рівнин Андалузії також трохи нижча ніж на узбережжі. Середня температура в липні і серпні від +22 °C (71,6 °F) до 27 °C (80,6 °F) на узбережжі, і від 29 °C (84,2 °F) до 31 °C (87,8 °F) в глиб півострова, цей же період відзначається пониженою вологістю. В середземноморській кліматичній зоні наявні значні вітрові потоки (*вітри Левече*): жаркі та сухі східні або південно-східні повітряні потоки, які зароджуються над Північною Африкою. Епізодично ці вітри іноді приносять з собою піщаний пил Сахари — ці явища найчастіше відбуваються навесні і спричинені раптовим (як правило, нетривалим) різким зростанням температури в пустелі. Кулер — східний вітер, приходить зі сторони Леванту, набираючи свою силу з поміж улоговин між гірськими формаціями Пенібетіко і Атлаських гір в Північній Африці. Ці східні вітри є визначальними, тому що формують особливості середземноморського клімату в регіоні, оскільки вони послаблюють атмосферну температуру і підвищують вологість.

Три не основні кліматичні зони мають меншу площу поширення, водночас, саме вони формують особливості основних кліматичних типів Іспанії в певні часові періоди (посушливі чи дощові, розу вітрів....)

Гірський тип клімату характерний для тих частин території Іспанії, що лежать на висотах понад 2000 метрів (здебільшого в провінціях). Тамтешньою особливістю є дуже спекотне літо та м'яка і холодна зима. Дуже сухий тип клімату, схожий на пустельний, з низькою кількістю опадів до (150 мм на рік) спостерігається в Кабо-де-Гата, це одне з найсухіших місць в Європі.

Найвищим точкам Піреней і Сьєрра-Невада (що понад 3000 м) характерні альпійські кліматичні особливості.

Канарські острови знаходяться в субтропічному поясі. Температура, помірна і стабільна (з 18 °C до 24 °C) протягом року. Що стосується опадів, східні острови є напівпосушливими, західні вологими, з деякими дуже вологими районами у горах

Такі вони, іспанські

Пляж у Торремоліносі,
Малага

Ліси Ла-

Сьєра-Невада в
березні — південь
Іспанії

Гідрологія країни

Каньйон річки Тежу

Як і гідрологія в будь-якій іншій країні, в Іспанії вона визначається двома чинниками: кліматичними і геологічними (рельєф і підземні ресурси) особливостями. Більшість Іспанії підпадає в зону середземноморського клімату, так що перша спільна риса для річок — сильні посухи та низький потік. Це правило не стосується річок «микрої Іспанії» — на півночі і північному-заході. Центральне плато з його гірськими хребтами і западинами є визначальним для півострова, та нахилене в бік заходу, тому більшість його водних потоків несуть свої води в цьому напрямку, але ні Дуеро, ні Тахо і не Гвадіана впадають в Атлантику, але не є судноплавними. Дві інші великі річки — Гвадалквівір також тече в Атлантику, тільки нахилена у бік океану через Бетіську височину — є єдина судноплавна річка на півострові, та й то лише в нижній течії.

Річки більшої частини Іспанії мають переважно дощове живлення і різкі сезонні коливання стоку — при зимовий-весняному його максимумі і мінімумі літом коли великі річки сильно міліють, а багато дрібних пересихають. Лише на півночі і північному заході річки повноводні протягом всього року, з відносно рівномірними по сезонах витратами води. У Піренеях, Андалуських горах дощове живлення річок доповнюється сніговим. Найбільші річки басейну Атлантичного океану — Тахо, Дуеро, Гвадіана, Гвадалквівір, помережані греблями та є найбільшими річками півострова. До басейну Середземного моря відносяться річки Ебро, Хукар, Сегура. Більшість великих річок перетинають ділянки з порогами що разом з їх літньою маловодністю — перешкоджає судноплавству. Річки півночі Іспанії

Багато озер розкидано по території Іспанії, вони всі різного походження, деякі — тектонічного походження, а інші — льодовикового та карстового і навіть змішаного походження. Ці озера, здебільшого, невеликі, розташовані переважно в горах.

Карта річкових басейнів Іберійського півострова

Мала кількістю опадів, спричинена середземноморськоим кліматом, призвела до ощадливого використання водних ресурсів в Іспанії, як поверхневих, так і підземних. З давніх-давен воду ретельно збирали та економили, оскільки вона необхідна, як для зрошення, так і для споживання населенням. Тому ще в давні часи були побудовані великі акведуки, за часів Римської імперії — в Сеговії, Меріді, Таррагоні і Барселоні, а араби зрошували свої сади в Валенсії, Леріді і в більшій частині сільської місцевості Андалузії. Крім того вода використовується, як рушійної сили, для індустрії та економіки, опосередковано або безпосередньо, за допомогою електрики. В Іспанії було побудовано багато гідроелектричних вузлів для накопичення енергії та перерозподілу частини водних ресурсів. Це сприяло якісному споживанню води в промисловості і безперебійному постачанню її до великих міських агломерацій. Що ж стосується Канарських островів, то там побудовано станції перегонки з морської води.

В цілому можна сказати, що по всьому іспанському Середземномор'ї, так чи інакше, але відчуває дефіцит у водних ресурсах в порівнянні з зоною Атлантики. Таким чином, дефіцит в іспанському Середземномор'ї становить близько 5000 км^3 на рік, а на Атлантичному є надлишок, що наближається до 25000 км^3 (здебільшого через великий потік річок до океану). Таким чином, необхідно було компенсувати цей дефіцит. Цього домоглися завдяки побудові гребель та каналів на річці Тежу, що полегшило тяжке становище Леванту. З цієї причини, й інші великі водойми піддалися техногенному впливу — річки були використані для будівництва гребель, які перетворили краєвиди річок, їх ущелин, на великі озера та

Канал від річки Тежу до Сегура

Ебро зі сторони Сарагоси

Моря та узбережжя

Узбережжя Іспанії - окремі ділянки свого Середземномор'я іспанці назвали особливо милозвучно.

З півночі на південь простяглися:

Коста-Брава - приблизно означає Скелястий, Дикий Берег - так із кінця минулого століття називається північна частина узбережжя Каталонії від міста Blanes до границі Франції. Косту-Браву не даремно вважають одним із наймальовничіших місць. Тут підніжжя гір спускаються аж до моря, а море вузькими бухтами врізається в берег. Між червонуватими скелями, що поросли соснами, поміж прозорої води ховаються затишні маленькі пляжі.

Курорти Blanes, Lloret de Mar, Tossa de Mar, розташовані вздовж узбережжя, пропонують недорогий відпочинок, тому туристи охоче їдуть сюди цілими родинами. Безумовно, діти у захваті від аквапарків, тематичного парку Marineland, міні-зоопарку Aqualeon і споглядання лицарського турніру.

Коста-дель-Маресме (Марезме) - Низький Берег.

Коста-дель-Гарраф - тут розташований знаменитий курорт Ситчес (Ситжес).

Коста-Дорада (Даурада) - Золотий Берег.

Коста-дель-Асаар (Азахар) - Берег Апельсинової Квітки.

Коста-Бланка - Білий Берег - один із головних туристичних центрів Іспанії. Це добре облаштований берег, де усе створено для відпочинку: пляжі з дрібним піском, безліч готелів і центрів розваг. Знамениті на весь світ курорти узбережжя Коста-Бланка: Торревьєха, Денія, Хавеа, Бенідорм, Морайра, Кальпе, Санта-Статі, Гвардамар-де-Сегура і Кампоамор. Курорт Торревьєха («стара вежа») славиться ще й своїм знаменитим фестивалем «Хабанери». У центрі Коста-Бланки розташований курорт Аліканте. Він славиться великими пляжами і

арабською спорудою Санта-Барбара на скелі Бенак. Готична церква Іглесія-де-Санта-Марія була побудована недалеко від цього укріплення на місці мусульманської мечеті. Собор Сан-Ніколас-де-Барі

та замок Кастильо-де-Сан-Ферна

одними із найважливіших історичних пам'яток.

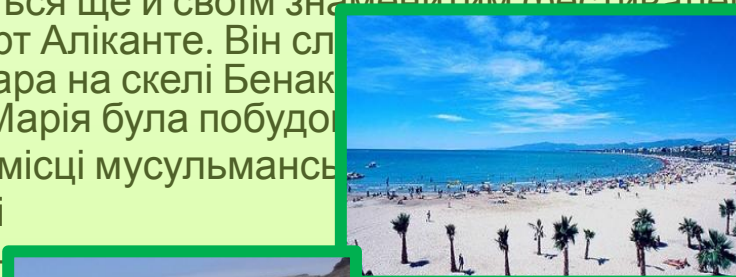
Коста-Каліда - Теплий Берег.

Коста-де-Альмерія - Берег Альм

Коста-Тропікаль - Тропічний Берег

Коста-дель-Соль - Сонячний Берег

туристичний регіон в Андалузії,

Коста-Дорада (Даурада)

Коста-дель-Соль

Коста-Брава

Рослинний світ

Приблизно половина території Іспанії покрита природною рослинністю, але лише невелика її частина, переважно в горах, являє собою ліси. На півночі та північному заході ростуть листопадні ліси із дуба, бука, каштана, вище за схилами гір вони змінюються хвойними (сосна, ялиця).

Гори північної Месети, Іберійські гори та хребти Кордильєри-Бетіки вкриті лісами, які містять у видовому складі листопадний португальський дуб, у центральних Піренеях, Центральній Кордильєрі та Іберійських горах поширені хвойні деревостани. Вище межі лісів у Піренеях розташовані альпійські луки. Решта, майже половина території, характеризується середземноморською рослинністю. Це ксерофітні ліси із вічнозелених дубів (пробкового, кам'яного), сосни (алепської пінії), кіпариса, а також із листопадних порід (каштана, клена, липи), чагарників та напичагарників. Внаслідок тривалого пасовищного випасу худоби первісна лісова рослинність часто змінена чагарниковими формаціями, такими як маквіс, гарига, томілара.

Для гариги характерні місцеві види дроку і волошок, для томілари - ароматичні губоквіткові (чагарникові види тим'яну, розмарину й ін.), а також ладанник. Особливий різновид флори гариги становить висока трава альфа, або еспарто (*Macrochloa tenacissima*), - витривалий ксерофіт, що дає міцне волокно. Найбільш посушливі місця плоскогір'я Месети вкриті трав'янисто-чагарниковою рослинністю. На крайньому півдні є зарості низькорослої пальми хамеропс (єдиної дикоростучої пальми у Європі).

Близькість до Африки зумовила поширення в Іспанії більшої кількості африканських видів, ніж на інших кілько

Альпійські луки

Тваринний світ

Фауна північних та північно-західних районів близька до середньоевропейської (лисиця, куниця, вовк, бурий ведмідь, борсук, кам'яний козел, серна). У інших місцях звичайними є представники середземоморської фауни та фауни Північної Африки (віверра, іспанський заєць, алжирський їжак тощо). Поблизу Гібральтара зустрічається макак (єдиний представник приматів у Європі).

Багаточислені птахи (кожний другий вид птахів Європи можна знайти у національному парку Кото Доньяна у дельті Гвадалквівіра), ящірки, змії. Іспанський імператорський орел, сова, деякі різновиди фазанів тощо - мешканці високогір'я Піренеїв. Іспанію вважають найкрупнішою "мисливською" країною Європи. Найбільший мисливський заказник, Саха, розташований на півночі у Кантабрійських горах (ведмідь, кабан, вовк, серна, куріпка і бекас). Є також заказник у провінції Ов'єдо.

Напівпустельні райони південного сходу є місцем поширення скорпіонів, тарантулів та хамелеонів.

Води, що омивають Іспанію, багаті на види риб та моллюсків, особливо у Альборанському морі, де змішуються води Атлантики та Середземного моря. Поширені кефаль, макрель, тунець, риба-меч, анчоус, сардина, восьминіг. Серед придонних тварин присутні хек (мерлуза) та мерланг.

Смугастий дельфін та довгохвостий кит заселяють води Середземного моря, а бутилконосий кит - біля берегів Іберії.

У останнім часом призвів до зменшення кількості морських тварин.

ми морських тварин.

Стенелла смугаста

Козел піренейський

Підковик Мегея

Кріль європейський

Населення іспанії

На 1 січня 2010 року населення Іспанії оцінювалось у 46,95 млн. осіб (на 1 січня 2009 року ця цифра складала 46,74 млн. осіб). Із них 41,2 млн. осіб є громадянами Іспанії, а 5,7 млн. осіб - іноземцями (12,2% від усієї кількості населення). Густота населення складає 91,13 осіб/км², що менше порівняно із іншими західноєвропейськими країнами.

Розподіл населення по території є дуже нерівномірним: найбільш заселеними є:

1. Узбережжя півострова, де розташовані найбільші міські агломерації: Барселона, Валенсія, Аліканте-Ельче-Мурсія-Картахена, Севілья-Кадіс-Малага-Гранада, Більбао-Гіпускоа-Сантандер, Ов'єдо, Ла Корунья-Віго, Пальма-де-Мальорка, тощо;
2. Мадрид (третє за кількістю населення місто ЄС після Парижа та Берліна та третя міська агломерація після Парижа та Лондона) та його міста-супутники Мостолес, Алькала-де-Хенарес, Фуенлабрада, Алькоркон, Легоанес, Хетафе. Решта Іспанії, окрім агломерацій Сарагоси, Памплони, Кордоби, Вальядоліда, долини Гвадалквівіра (і меншою мірою Ебро), мають незначну густоту населення.

Сім найбільш населених провінцій концентрують 45% від усього населення країни, тоді як п'ятнадцять найменш заселених (без Сеути та Мелільї) - тільки 8%. Жодна з 22 найменш заселених провінцій не має виходу до моря, в той час як 15 найзаселеніших провінцій, окрім Мадрида, Севільї та Сарагоси, усі

Вулиця Мадриду

Національний музей мистецтва

Панорама Валенсії від середньовічного форту Серрано

Система розселення Іспанії

Сучасна система розселення Іспанії характеризується фокусуванням її центра у Мадриді, столиці країни, який розташований майже у географічному центрі Іспанії, а також формуванням 9-и регіональних систем розселення навколо Барселони (суперник Мадрида за кількістю населення та впливом на розселення і міграційні потоки), Валенсії, Севільї, Сарагоси, Більбао, Вальядоліда, Ла-Корунья та Ов'єдо.

Найбільше взаємодіють між собою системи розселення центральної та північної частини країни, тоді як андалузька та валенсійська системи сформувались дещо відособлено і мають слабкіші зв'язки з рештою поселень Іспанії.

Урбанізація

У першій половині 20 століття більшість іспанців жили у селах або містечках з населенням менше 10 тис. осіб, проте зараз майже 77% населення проживає у міських поселеннях. Найбільше зростання кількості жителів відбулось у найбільших містах - Мадриді, Барселоні, Валенсії, Севільї, Сарагосі, Малазі та Мурсії.

Міста Іспанії мають чи не найбільші показники густоти населення на одиницю своєї площі у Західній Європі. Швидка приплив населення випереджав зростання міської забудови, тому багато мігрантів оселялись у дешевих швидкозбудованих помешканнях у передмістях без відповідних сучасних зручностей.

Найбільшими метрополітенськими ареалами (агломераціями) Іспанії на 2009 рік були: Мадрид (5,9 млн. осіб), Барселона (3,2 млн.осіб), Валенсія 1,8 (млн.осіб), Севілья (1,4 млн.осіб), Малага (1,0 млн.осіб), Більбао (950 тис.осіб), Ов'єдо-Хіхон (857 тис.осіб), Аліканте-Ельче (725 тис.осіб), Сарагоса (688 тис.осіб), Віго (660 тис.осіб), Гранада (500 тис.осіб), Кадіс-Херес-де-ла-Фронтера (621 тис.осіб), Лас-Пальмас (628 тис.осіб), Санта-Крус-де-Тенеріфе (405 тис.осіб), Мурсія (576 тис.осіб).

Міграційні процеси в Іспанії

Останніми роками кількість іммігрантів до Іспанії значно скоротилась. У 2009 році за рівнем імміграції Іспанія посіла 15 місце у Європейському Союзі з коефіцієнтом 0,99%, в той час як у 2005 році займала 2-у позицію після Кіпру з коефіцієнтом 1,5%. Іспанія займає 9-е місце у ЄС за часткою іммігрантів серед постійного населення країни, після таких держав, як зокрема, Люксембург, Ірландія, Австрія та Німеччина.

Обсяги зовнішніх міграцій мізерні порівняно із внутрішніми міграціями протягом останньої чверті століття. Приблизно 10 мільйонів іспанців переїхали за цей час із однієї провінції до іншої, суттєво змінивши

Трудові ресурси

Трудові ресурси становлять 23,04 млн. осіб, або 60% від кількості населення, 27 місце в світі. Найбільше трудових ресурсів зосереджено на півночі країни, а також у великих містах. Рівень безробіття у 2009 році становив 18%, 19,8% громадян у 2005 році належали до категорії бідних.

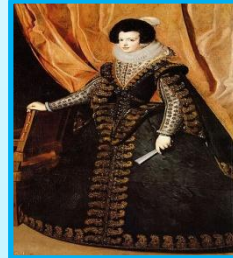
Севільський собор і Архів

Малага

Національний склад

Основними етнічними групами сучасної Іспанії є каталонці (15,6%), андалусійці (15,6%), кастильці (11,1%), валенсійці (9,7%), галісійці (7,4%), баски (5,6%). У зовнішньому вигляді іспанців і їхній культурі сильно виражені афро-семітські й арабські риси, що стало приводом для крилатої фрази "Африка починається на Піренеях". Однак багато жителів півночі країни успадкували кельтські та вестготські особливості - світлу шкіру, русяве волосся і блакитні очі. У південних районах переважають смугляві

Мови Іспанії

Офіційний статус на всій території Іспанії має іспанська мова, яка має також альтернативну назву кастильської. Перша назва вживається для вирізнення її серед інших мов світу та для підкреслення єдності іспанського народу. Конституція Іспанії дозволяє використання домінуючих регіональних мов та діалектів як офіційних поряд з іспанською (кастильською) у відповідних адміністративно-територіальних одиницях. Такий статус наразі мають наступні мови: каталонська (9% населення) у Каталонії, на Балеарських островах та у Валенсії (під назвою валенсійської), галісійська (5% населення) у Галісії, баскська, або еускера (1% населення) у Країні Басків та частині Наварри, окситанська (провансальська) у Каталонії.

Релігія

Більша частина мешканців Іспанії є католиками. В країні також нараховується декілька сотень тисяч віруючих таких напрямків, як Свідки Єгови (104 тис.осіб), мормони (20 тис.осіб), адвентисти Сьомого дня та інші протестантські групи (разом понад 1,2 млн.осіб), діяльність останніх релігійних напрямків активізувалась з 1970-их. Також є 800 тис. прибічників ісламу, кількість яких стрімко зросла внаслідок імміграційних процесів.

На поч. 21 століття у Іспанії проживає біля 15 тис. євреїв, які сповідують іудаїзм. Понад 21% населення вважають себе атеїстами.

Загальна характеристика господарства

Іспанії

Економіка Іспанії за обсягами ВВП є 12-ою за розмірами у світі і 5-ою в ЄС. У 2009 році ВВП Іспанії становив 1368 млрд. дол. США, а за паритетом купівельної спроможності - 1466 млрд. дол. США. Із доходом на душу населення 33700 дол. США Іспанія посіла 38 місце у світі.

Господарство Іспанії знаходиться на постіндустріальному етапі розвитку, про що свідчать структура формування ВВП та зайнятості населення. У сільському господарстві виробляється 3,4% ВВП, у промисловості - 26,9%, у сфері послуг - 69,9%. В той же час зайнятість за цими секторами становить відповідно 4,2%, 24%, 71,7%. Розподіл виробленого ВВП по території країни є нерівномірним. Традиційно вищим розвитком господарства виділяються північні провінції, Каталонія та столичний округ Мадрида.

Розподіл ВВП за верствами населення виглядає так: найбідніші 10% володіють 2,6% ВВП, найбагатші 10% - 26,6%. За індексом Джині, який становить від 32 до 37 для Іспанії, ця країна належить до країн із незначною нерівномірністю розподілу національного доходу.

Для іспанської моделі економіки довгий час була характерна нижча продуктивність праці у порівнянні з найбільш передовими країнами світу, тому між країнами Іспанії та найбільш розвиненими країнами світу існує велика різниця у рівні життя. Протягом останніх десяти років Іспанія переживала економічну кризу, що призвело до виходу країни з економічної кризи. У 2008 році Іспанія пережила економічну кризу, що призвело до виходу країни з економічної кризи. У 2009 році Іспанія пережила економічну кризу, що призвело до виходу країни з економічної кризи.

виявила і сильні сторони господарства Іспанії, передусім банківського сектора, який довів свою стійкість і солідарність в умовах рецесії, а також помітну експансію іспанських підприємств і капіталу в світі, особливо у Латинській Америці та у Азії. Іспанія все більше закріплює свої позиції на ринку енергозберігаючих технологій, біотехнологій, новітніх транспортних засобів, електроніки та електротехніки тощо.

Найбільшими іспанськими компаніями є Seat (виробництво автомобілів), Zara (модний одяг), Llaro (виробництво з фарфору). Чотири іспанські компанії потрапили в Топ-100 найвідоміших світових брендів 2007 року: банк Santander, Zara, банк BBVA і телекомунікаційна компанія Telefonica Moviles.

Промисловість Іспанії

На початку 21 століття Мадрид, Каталонія та Країна Басків продовжують домінувати у металургії, хімії та важкій промисловості, але виробництво різноманітних галузей поширилось до нових регіонів - Наварри, Рйохи, Арагону та Валенсії. Уряд заохочує промислові підприємства Іспанії до інноваційної активності та широкого внутрішнього і зовнішнього інвестування у промислові об'єкти. Приблизно 75% промислової продукції виробляється обробною промисловістю, тоді як гірничодобувна промисловість та будівництво дають останню чверть.

За числом зайнятих в Іспанії виділяються такі галузі промисловості, як харчова і тютюнова (16% зайнятих); металургія і машинобудування (11%); текстильна і швейна (10%); виробництво транспортного устаткування (9%). Іспанія входить в першу десятку світових виробників автомобілів, судів, верстатів, нафтопродуктів і хімічних товарів.

Гірничо-видобувна промисловість Іспанії обмежена наявними покладами мінеральних ресурсів.

Розвивається видобуток ртутних руд у Альмадені, цинку та піритів (залізорудна сировина) у Кантабрійських горах. Видобуток металічних руд ведеться також у Країні Басків, на Сьєрра-Морені, Кордильєрі-Бетиці, Сьєрра-Неваді та поблизу міста Картахена (срібло, вольфрам, золото, уран). Іспанія змушена покривати нестачу алюмінієвих та титанових руд імпортом відповідної сировини. Проте за видобутком металомісткої сировини Іспанія займає 1-е місце у Європі та 9-е в світі.

Іспанія - один з найбільших у ЄС виробників свинцю і міді.

Потреба у нерудній сировині в цілому забезпечується.

Мрамур, граніт та вапняк видобуваються у Альмерії,

причому два останніх види будівельних матеріалів ідуть

на експорт. Магnezити видобуваються у Наваррі та поблизу

Луго, поклади алюмосилікату марганцю - у Севільї та Касері

поклади сірки розробляються у столичному окрузі Мадрид

Поташ для виробництва добрив та мила - у Сурії та Кардоні

(Каталонія).

Вапняк

Граніт

Паливно-енергетичний комплекс Іспанії набув сучасних форм у др. пол. 20 століття. Країна має обмежені запаси паливних ресурсів. Видобуток вугілля в Іспанії з 1921 року характеризувався залежністю від іноземних монополій та урядовим протекціонізмом, що врешті решт призвело до низького рівня капталовкладень у галузь та виснаження найбагатших родовищ.

Сьогодні Іспанія вже не здатна виступати вагомим гравцем на міжнародному ринку кам'яного вугілля. Власний видобуток вугілля (кам'яного і бурого) забезпечує лише 1/5 енергетичних потреб. Вугільні басейни важкі для освоєння, тому що розташовані переважно у гірській місцевості, а тонкі шари вугілля перемежуються із пластами пустої породи. Це призводить до зростання собівартості видобутку, тому багато шахт працюють лише для задоволення соціальних потреб населення і дотуються з бюджету.

Із вступом Іспанії до ЄС деякі іспанські компанії, такі як UNESA, вважають за свою мету модернізацію галузі. Нафта є дефіцитом в Іспанії, її частка у балансі паливних ресурсів становить біля 1,1%. Варто зазначити лише родовище Касабланка біля Таррагони з нафтою дуже низької якості та високою собівартістю видобутку. Таким чином Іспанія є залежною від країн-експортерів нафти.

Переробка нафти проводиться на 10 нафтопереробних заводах, розташованих у своїй більшості у портових містах (винятком є лише завод в Пуертольяно завдяки доступу до портів Малаги та Кадісу через нафтопроводи). Нафтопереробка є потужною галуззю промисловості у Соморростро (Біскайя), Таррагоні, Санта-Крусі-де-Тенеріфе та Алхесірасі. Нафта переробляється у бензин та газойль, які споживаються зростаючим транспортним парком, а також керосин, бітум і мазут для нафтохімії. Природний газ Іспанія експортує із Лівії та Алжиру.

Розробляються також власні родовища у Серрабло (Піренеї, Арагон) та у долині Гвадалквівіра.

Найважливішими продуктами переробки природного газу є бутан і пропан, а також смоли, які використовуються для потреб промисловості і для використання в побуті. Головним центром, звідки розходить мережа газопроводів до решти міст Іспанії, є Барселона.

Добування вугілля

У виробництві електроенергії 56% припадає на теплоенергетику, 26% на гідроенергетику і 22% на атомну енергетику. У 2008 році було вироблено 300,5 млрд.кВт електроенергії (13 місце в світі) при споживанні 276,1 млрд. кВт, експортовано 16,9 млрд. кВт.

ТЕС здебільшого тяжіють до джерел сировини - покладів кам'яного вугілля та до портових міст (якщо використовують привізну нафту або вугілля). Енергія ГЕС дуже зручна для використання, так як країна багата на гірські річкові потоки із значним ухилом долин. Недоліками цього виду електростанцій є нерівномірність режиму більшості річок країни та необхідність будувати значні за об'ємом водосховища, що провокує соціальні конфлікти. Більшість ГЕС побудовано на Ебро, Дуеро, Тахо, Міньо та її притоці Сіл. Перша АЕС була збудована у 1969 році.

Використання АЕС як джерел електроенергії набуває все більшого поширення, хоча у 1983 через екологічні непорозуміння була введена заборона на будівництво нових АЕС в Іспанії. Альтернативна енергетика перебуває у фазі експериментального становлення. Принципове значення відводиться геотермальним явищам, енергії Сонця та вітроенергетиці. У 1986 році було оприлюднено план з розвитку відновлювальної енергетики, який виконувався із 1991 по 2000 рік.

Зараз близько 6% енергії у Іспанії виробляється із альтернативних джерел. Найбільші успіхи були здобуті у сфері геліоенергетики завдяки високій інсоляції території. Сонячні батареї на фотоелементах функціонують у південній частині Піренейського півострова із середземноморським жарким кліматом. Вітрова енергетика, зачатки якої бачимо уже в середні віки у вигляді вітряків, впроваджується у Фіністерре, Таріфа, Росас та у долині річки Ебро. Іспанія є світовим лідером у галузі вітроенергетики за часткою капіталовкладень та виробництвом на душу населення.

Геотермальна енергія використовується у Мурсії та Сан-Кугаті (Барселона) для обігріву теплиць і парників, а також у Оренсе та Сан-Себастьяні

для опалення ферм та різних громадських установ. Технології виробництва і переробки біомаси не набули широкого вжитку через брак сільськогосподарських територій, яких вони потребують у значній кількості.

Сонячні батареї на даху будинку

Вітрові електростанції

Сонячна електростанція Gemasolar

Головний осередок чорної металургії - Країна Басків з центром у Більбао, також Астурія, є підприємства у містах Сарагоса, Віго, Ферроль. Кольорова металургія тяжіє до родовищ сировини та енергетичних баз. Лідируюча галузь машинобудівної промисловості - автомобілебудування — почало розвиватися з 60— 70 рр. Воно представлене філіалами західноєвропейських та американських автомобільних концернів. Випуск автомобілів становить 1,7 млн одиниць.

Машинобудівні заводи країни випускають також промислове обладнання, трактори і сільськогосподарські машини, електро- і електронну техніку, судна. Головні автомобільні заводи знаходяться в Барселоні, Мадриді, Валенсії, Вальядоліді та Сарагосі, суднобудівні верфі - на півночному узбережжі країни. Електротехнічні та електронні заводи концентруються в Мадриді і Барселоні.

Хімічна промисловість концентрується найбільше у Країні Басків та на прилеглих територіях: у Бургосі, Картахені, Ла-Рйосі, Кастилії-і-Леоні, Андалусії, також на узбережжі Каталонії та в Мадриді. Нафтохімія розвинута в Уельві. За останні 30 років суттєво зросло виробництво побутової хімії, фарб, парфюмерії, косметичних засобів, продукції фармацевтичної галузі, натомість скоротилась частка основної хімії. Деревообробна промисловість представлена у великих містах, але найбільше - на півночі Іспанії (Країна Басків, Наварра, Каталонія), де є достатні лісові ресурси місцевого походження.

Виготовлення автомобілів «Сеат»
Барселона (Каталонія)

Paco Rabanne і Custo Barcelona -
іспанські парфуми

Заслужену славу здобули іспанські поліграфічні видання, ринком для яких є, крім самої Іспанії, більша частина Латинської Америки. Центри поліграфії - Мадрид і Барселона. У промисловості будівельних матеріалів виділяється видобуток будівельного та оздоблювального каменю (граніт, мрамур, пісковик, вапняк тощо), виробництво цегли та цементу. Найбільший розвиток будівництва спостерігається у провінціях Валенсія, Канарські острови, Наварра, Рйоха та на Балеарських островах. Спад будівельної активності відбувся у Арагоні, Кастилії та ла-Манчі та Каталонії.

Фігури з піщаника від іспанської компанії «La Pedra Catalana»

Avilla Pamesa, плитка для підлоги, Іспанія

Скляна мозаїка має різні форми і відтінки, що говорить про якість і різноманітність продукції. L'Antic Colonial - це одна з фабрик Іспанії, яка

виготовляє оздоблювальні натуральні каменюматеріали.

Легка промисловість (текстильна, шкіряна, трикотажна, взуттєва) представлена у традиційних регіонах поширення - присередземноморських провінціях. Текстильна промисловість (головним чином виробництво бавовняних тканин) Іспанії зосереджена в Каталонії, особливо в Барселоні (понад 4/5 текстилю, одягу і взуття). Іспанія дає близько 4% світового експорту взуття. Балеарські острови зберегли давню структуру промисловості з орієнтацією на трудомісткі галузі легкої промисловості - текстильна, взуттєва, шкіряна, трикотажна.

Мереживо з

MANGO

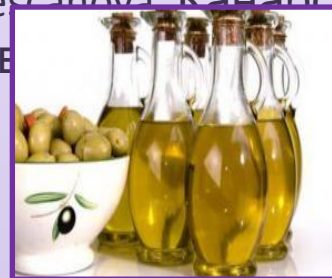
Одяг, взуття та аксесуари іспанського бренду MANGO

Харчова промисловість локалізується загалом у зонах наявності сировинних ресурсів сільського господарського походження та риболовлі. Зазвичай її підприємства розташовані у периферійних зонах навколо центрів споживання продукції - великих міст і агломерацій.

В харчовій промисловості широко розвинені виноробна, олійна, плодоовочева і рибоконсервна, продукція яких значною мірою орієнтована на експорт. Іспанія займає 1-е місце в світі за виробництвом чистої оливкової олії вищого гатунку та входить у десятку країн світу за обсягами переробки риби та рибопродуктів. Незважаючи на широке представництво у галузях харчової промисловості іноземного капіталу (Nestle, Coca-Cola, Unilever та Danone, серед інших), присутні такі іспанські компанії як Ebro Agrícolas, Campofrio, Puleva, Leche Pascual та Pescanova. Канарські острови спеціалізуються на виробстві імпорту.

Іспанські вина

Оливкова олія

Рибні консерви в томатному соусі

Екзотичні фрукти Іспанії

Нові інноваційно-активні підприємства здебільшого розташовуються у периферійних зонах великих промислових агломерацій, а також у менших містах, які мають гарні перспективи розвитку (як Малага і Сарагоса). Найбільша концентрація їх спостерігається все ж у Каталонії, Мадриді, Країні Басків, Кастилії-і-Леоні. Скупчення таких підприємств утворюють технопарки, які підтримуються урядом Іспанії та відповідних автономних провінцій. Серед технопарків найбільш значущими є Трес Кантос у Мадриді, Кампанілья у Малазі, Самудьйо у Біскаїї, Патерна у Валенсії, В

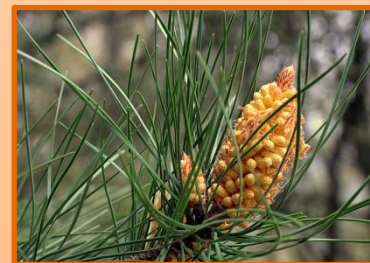
Сільське, лісове та рибне господарство

В країні для сільськогосподарського виробництва використовується тільки 40% земель, з них 27,18% - орні землі. Близько 16% (37,8 тис.км.кв) оброблюваних земель зрошуються. Луги і пасовища займають 13% території, ліси і рідколісся - 31%. Оскільки протягом сторіч у багатьох місцевостях країни ліси нещадно вирубувалися, уряд реалізував широкомасштабну програму лісовідновлення. Серед лісових культур дуже цінується корковий дуб; у даний час Іспанія посідає друге місце у світі (після Португалії) з виробництва кори коркового дерева. Приморська сосна широко використовується для виробництва смоли і скипидару.

Заготівля кори коркового дуба.

Корки

Приморська сосна, жіноча та чоловіча шишки.

Для Іспанії першочергове значення має культивація озимих зернових: пшениці та ячменю, у меншій мірі вівса та жита. Вони культивуються без зрошення. Широко практикується технологія барбечо, коли половину посівних площ залишають незасіяними, але обробляють проти бур'янів та застосовують водоакумулюючу агротехніку. Інша ж частина поля засівається, а наступного року усе змінюється навпаки.

Вказані зернові вирощуються головним чином в Андалусії та обох Кастиліях. Кукурудза культивується у Галісії без штучного поливу, із застосуванням сівозміни у вигляді картоплі, квасолі або ріпи. Кукурудза також культивується у зонах зрошення, оскільки ця культура потребує достатньо велику кількість вологи у літній період.

Рис вирощується лише у регіонах із достатнім зволоженням, тому основними його виробниками є 3 ареали: Каталонія (у долині та гирлі Ебро, 15% від всього виробництва рису), Валенсія (біля Альбуфери та у гирлі річки Хукар, також 15%) та Андалусія і Естремадура (навколо естуарію Гвадалквівіра та біля Дон-Беніто, 60%). Решта 10% рису виробляється у Кастиліях, Мурсії, Арагоні, Наваррі та на Балеарських островах.

Розроблений виробляє щороку понад 1 млн. тон рису

Ячмінь

Кукурудза

Колосся
довгого рису

Пшениця

Картопля культивується у приатлантичній Іспанії та на зрошувальній землях. Найпоширеніші середньостиглі сорти (збір у липня-вересні, частково у середині осені). Звичайно застосовується сівозміна із кукурудзою або квасолею. Вирощування овочів має давні традиції в Іспанії. Вони складають більшість тепличних площ. Із середини 20 століття виробництво овочів зросло удвічі, воно є основою для харчової промисловості. Разом із фруктами овочі є основним експортним товаром із групи свіжих агропродуктів. Експортуються помідори, цибуля, кавуни, салат, капуста, горох, морква, перець, огірки тощо.

Серед суто технічних культур найбільше поширення здобули ті, які вимагають найменших інвестувань та дають найбільший прибуток при реалізації та переробці. Такими в Іспанії є соняшник, цукровий буряк, бавовник та тютюн. Під соняшником традиційно зайняті незрошувальні (85%) землі Месети (всього більше 1 мільйона га). Цукровий буряк вирощують у долині Дуеро, де він утворює сівозміну із зерновими на зрошувальних землях.

Бавовник культивується за умов поливу у Мурсії та Аліканте, а без поливу - у Нижній Естремадурі та Кордильєрі-Бетиці. Тютюн вирощують на полях біля Гранади та Касереса, культура потребує зрошення. Також є площі під культурами, із яких виробляють приправи: червоним та чорним перцем (Мурсія) і шафраном (Кастилія-ла-Манча, Теруель).

Соняшник

Цукровий буряк

Бавовник

Тютюн

Тваринництво в Іспанії розвивається в складних умовах. Тільки у північній вологій частині природні кормові угіддя дозволяють утримувати велику рогату худобу. Пасовища посушливої Месети придатні для розведення овець та кіз. Саме в умовах Месети була виведена порода знаменитих кастильських мериносів, які пізніше стали основою тонкорунного вівчарства в посушливих степах Австралії та Південної Африки. У 1991 р. в Іспанії нараховувалося 55 млн. голів домашньої птиці (23,7 млн. у 1933), 5,1 млн. голів великої рогатої худоби (3,6 млн. у 1933), а також 16,1 млн. свиней і 24,5 млн. овець. Більша частина поголів'я худоби зосереджена у вологих північних районах країни.

Тваринництво Іспанії за останні десятиліття було капітально модернізоване. Зокрема проведена велика селекційна робота, заміна старих малопродуктивних порід новими. Домінуючими видами у тваринництві є велика рогата худоба та свині. Місцеві породи ВРХ були замінені на закордонні молочні (фрізон) та м'ясні (чаролеса) породи. Молочні породи здебільшого утримуються у стійлі, м'ясні породи утримуються за змішаного стійло-пасовищного режиму утримання. Окреме місце займає вирощування спеціальних биків для кориди. Місцеві породи свиней також були замінені імпортованими, хоча перші й відновили значення як сировина для відомої національної страви - хамон з іберійської свині. Кури є основним видом у птахівництві і утримуються на птахофермах, де досягається висока продуктивність у виробництві м'яса або яєць.

Випас овець зараз проводиться на невеликих територіях, переважно на спеціалізованих фермах: із виробництва овечого м'яса та із виробництва сирів.

Маючи більш ніж 4000 км берегової лінії, Іспанія ще у добу Римської Імперії була важливим постачальником риби. Риболовний флот Іспанії зосереджений у 4-ох різних зонах риболовства: північно-західна біля берегів Кантабрії, Кадіська затока, Канарські острови, Середземномор'я. Останніми роками зростання попиту на рибопродукти змушує провадити лов у віддалених частинах Атлантики, зокрема у міжнародних водах. Найбільша частка вилову припадає на сардину, мерлузу, тріску. Серед молюсків та головоногих - кальмар, креветки, восьминіг.

20-25% всього улову щорічно переробляють на консерви. Але рибоконсервна промисловість якийсь час перебувала в стані застою, внаслідок чого Іспанія втратила ринки збуту в Португалії, Японії та інших країнах. Такі фактори, як зниження імпорту листового заліза для виробництва консервних банок, підвищення ціни на медичну сталь і скорочення улову

Сфера послуг Іспанії

Фінансова сфера

Центральне місце у банківській системі посідає Банк Іспанії, який з 1998 року є частиною європейської системи центробанків. Будучи державним банком, Банк Іспанії здійснює контроль над приватними банками та підзвітний Міністерству Економіки. У 1999 році Іспанія погодилась прийняти євро як державну валюту, і у 2002 році євро змінило песету як національну грошову одиницю.

Протягом 1990-их у рамках підготовки до вступу до Європейського валютного союзу, уряд заохочував до створення більш конкурентноспроможних фінансових установ. У ході цього процесу з'явилися дві великі банківські групи: Banco de Santander Central Hispano та Banco Bilbao Vizcaya Argentaria. Проте навіть найміцніші та найбільші банки країни за світовими стандартами дотягують лише до середніх показників. Лише Banco de Santander Central Hispano вважається одним із лідируючих банків світу.

В Іспанії наявний значний сектор банків, відомий як "cajas de ahorros" - зберігальні каси, у яких покладено на рахунки майже половина депозитів країни та надано майже чверть усіх банківських кредитів. Ці неприбуткові установи спочатку мали регіональну або провінціальну прив'язку і були зобов'язані інвестувати визначену частку свого капіталу у дані провінції, але тепер ці банки здійснюють операції по всій Іспанії. Прибуток від їх діяльності надходить до державних резервів, використовується з метою покращення рівня життя населення, екологічного стану середовища, культурного та освітнього прогресу.

Найбільші банки такого типу розташовані у Барселоні та Мадриді: Зберігальний та Пенсійний Банк (La Caja de Ahorros y de Pensiones), здебільшого відомий як "La Caixa", а також Ощадний банк Мадрида (Caja Madrid).

Фондові біржі розташовані у Мадриді, Більбао, Барселоні та Валенсії. Найбільша з них, у Мадриді, є достатньо невеликою за світовими стандартами.

Іспанія використовує трирівневу податкову систему: податки можуть збиратись центральним урядом, регіональними урядами та місцевими органами влади. Податкові ставки складені за прогресивною моделлю.

На внутрішню торгівлю Іспанії припадає приблизно 17% усіх товарів і послуг країни. У секторі внутрішньої торгівлі у 2007 році вироблялось 15,4% від валової доданої вартості у сфері послуг і 10,4% від національного ВВП. Активно ведеться будівництво супермаркетів і оптових ринків, але донині зберігається різкий дисбаланс між досить великою роздрібною мережею торгівлі і вузькою системою оптової торгівлі Іспанії.

Роздрібна торгівля складає 44,9% від кількості торгівельних установ, товарооборот склав 215 млрд. євро. У 2008 році функціонувало 843 тис. працюючих підприємств роздрібною торгівлі, що складало 25% від загальної кількості підприємств в

Послуги зв'язку та ЗМІ

Сектор зв'язку залишається слабкою ланкою сфери послуг Іспанії незважаючи на прискорені темпи зростання (4,6% ВВП). Тому уряд затвердив програму розвитку зв'язку та цифрових технологій зв'язку як частину Національної програми реформування. Нещодавно кількість стільникових телефонів у Іспанії перевищила кількість мешканців країни. Впроваджуються технології цифрового мобільного телебачення. Кількість підприємств поштового зв'язку збільшується незважаючи на все більшу конкуренцію з боку електронної пошти у мережі Інтернет.

Телебачення є головним засобом масової інформації, серед головних телевізійних каналів - La 1, La 2, Antena 3, Cuatro, Telecinco і La Sexta. Із 2010 року цифрове телебачення є єдиним способом передачі сигналу. Існують безкоштовні та платні пакети каналів для користувачів. Інтернет-технології та рівень охоплення населення мережею Інтернет є настільки швидко зростаючими, що перетворились на одну із ключових сил росту економіки.

Інтернет-провайдери зазвичай гарантують мінімально-допустимий рівень якості Інтернет-зв'язку, його швидкості та надійності. Зростає кількість приватних і державних установ, які пропонують свої послуги через мережу Інтернет. Проте й досі вартість Інтернет-підключення у Іспанії є однією із найдорожчих у Європі, а швидкість передачі інформації - низькою на більшій частині території.

Наймасовішими газетами Іспанії є "El País" ("Країна") у "El Mundo" ("Світ"), також "ABC", "La Razon", "Publico", "La Vanguardia" у "La Gaceta". Є безкоштовні видання - "20 minutos", "Que!" та "ADN". Спортивні видання - "Marca" і "As". Більшість місцевих видань, які орієнтуються на населення відповідних територіальних одиниць, об'єднані у Мережу Місцевих ЗМІ із управлінським штабом у Ла-Коруньї

Іспанія володіє житловим фондом більш ніж 23,7 млн. помешкань при 15,39 млн. сімей в країні, що забезпечує 1,54 квартири на 1 сім'ю (один із найвищих показників у світі). Біля 85% житла у Іспанії перебуває у приватній власності і тільки 15% експлуатується у режимі найму чи оренди.

Середня ціна нового житла становит 2,51 євро за м2 (2005 рік), але ця цифра збільшується у 1,5 - 2 рази у найбільших містах та на південному узбережжі і зменшується у внутрішніх провінційних районах країни.

Наука і освіта

Система освіти Іспанії включає загальний та спеціальний режими освіти. В межах загального режиму виділяються наступні рівні освіти: дошкільна - до 6 років, початкова (від 6 до 12 років), середня (шкільна - обов'язковий рівень, з 12 до 16 років, бакалаврат, з 16 до 18 років, середня професійна), вища університетська. Спеціальний режим передбачає артистичний та мовно-лінгвістичний напрями освіти.

Університетська система Іспанії об'єднує 49 державних університетів, 14 приватних і 14 університетів при католицькій церкві Іспанії. Найбільше університетів (за провінціями) у Мадриді (14), Барселоні (8), Андалусії (8), Валенсії (6), Країні Басків (3), Галісії (3). Найкращими визнано автономний університет Барселони, університет Комплутенсе у Мадриді, університет Помпеу Фабра у Барселоні, університет Барселони, автономний університет Мадрида, університети Ла-Лагуни, Сантьяго-де-Компостели, Саламанки, Загальний університет Валенсії та університет Алькала-де-Енарес.

Найбільш давнім академічним закладом науки є Королівська Академія Іспанії, заснована у 1713 році і організована за зразком Французької академії у Парижі. Найбільш важливим завданням академії є "підтримувати та затверджувати стандарти чистоти і краси іспанської мови". До інших академічних закладів належать Королівська академія мистецтв Сан-Фернандо, Королівська академія історії, Королівська національна академія медицини, Вища рада наукових досліджень з філіями. Інститут Сервантеса створений у 1991 році для підтримки вивчення іспанської мови і культури за кордоном.

В Іспанії зосереджено понад 6500 публічних та приватних бібліотек. Деякі з них, такі як у Ескоріалі або в університеті Саламанки, нараховують більше 4-ох століть історії існування. Національна бібліотека у Мадриді була створена у 19 століття. Представлена велика кількість громадських та приватних архівів на місцевому, провінційному, регіональному та національному рівнях. Серед найважливіших - Національний історичний архів у Мадриді, Генеральний архів адміністрації Алькала-де-Енарес.

Іспанські школярі та студенти

Університет Саламанки
один з найстаріших
навчальних закладів
Європи

Національна
бібліотека Іспанії

Охорона здоров'я

Організація системи охорони здоров'я регулюється з 1978 року Конституцією Іспанії (ст.43) та Законом про охорону здоров'я (від 25 квітня 1986 року). Вона базується на рівності прав усіх громадян стосовно гарантій доступу до медичних послуг та можливості оплати їх вартості незалежно від соціального статусу громадян та рівня їх матеріального забезпечення.

Принциповими характеристиками системи охорони здоров'я визначаються соціальна універсальність, територіальна доступність і деконцентрація, децентралізація, першочергова увага до стану здоров'я нації. Існують як державні, так і приватні заклади охорони здоров'я. Широко застосовується система медичного страхування населення. Однак існують проблеми фінансування системи охорони здоров'я, пов'язані із старінням населення і відповідним збільшенням кількості захворювань.

Головним органом у системі закладів охорони здоров'я є Міністерство охорони здоров'я, яке здійснює управління і регулювання діяльності медичних установ країни, а також здійснює заходи щодо зменшення незаконного обігу наркотичних речовин. Територіальне управління здійснюється органами місцевого самоврядування автономних областей.

Медичні округи виділяються за географічними, демографічними (населення від 200 до 250 тис.осіб), соціально-економічними, епідеміологічними, трудовими, культурними,

спортивними умовами. Медичні округи поділяються на базові медичні

Зобов'язання
медичного

Санаторій CHULLILLA
SPA В ІСПАНІЇ

Транспорт в Іспанії

У галузі транспорту створюється 12% валової доданої вартості в третинній сфері економіки, зайнято понад 7% працівників. Внутрішня транспортна система Іспанії має радіальну структуру з великою кількістю головних автодоріг і залізничних ліній, що сходяться в Мадриді.

У транспортній системі Іспанії передує автомобільний транспорт, як у перевезенні вантажів, так і людей. Мережа автошляхів Іспанії становить 681,2 тис. км (10-е місце в світі), практично усі шляхи мають тверде покриття. Побудовано 13,9 тис.км автобанів (основні - Барселона-Валенсія-Мурсія, Барселона-Сарагоса-Більбао-Сантандер, Більбао-Сан-Себастьян, Більбао-Бургос, Альфаро-Памплона, Віго-Ла-Корунья-Ферроль, Малага-Естепона, Севілья-Кадіс, Сеговія-Мадрид-Алькала-де-Енарес, Хіхон-Овьєдо-Леон). В Іспанії швидко зростає парк автомобілів (у 1963 нараховувалися 529,7 тис. легкових автомобілів і 260 тис. вантажних (включаючи трактори); у

ли

Загальна довжина мережі залізниць - приблизно 15,3 тис.км (18 місце в світі), з них 11,9 тис. км ширококоліїні, 1,4 тис.км мають європейську ширину колії, 1,9 тис.км - вузькоколіїні. Головні лінії використовують широку колію і контролюються державною компанією RENFE; місцеві лінії - вузьку. Електрифіковано майже 70% довжини залізниць. Наприкінці 1960-1970-х років залізниці Іспанії були істотно модернізовані: оновлений рухомий склад, поліпшені рейкова подушка і полотнище, круті повороти і спуски знівельовані.

У 1987 почалася реалізація 13-річного плану розвитку залізничного сполучення. У 1993 завдяки субсидіям від ЄС була запущена перша високошвидкісна пасажирська лінія Мадрид - Кордова - Севілья, а потім відгалуження Кордова - Малага із швидкістю 300 км/год. Із Барселони налагоджене залізничне сполучення з Парижем, Цюрихом, Міланом та іншими європейськими містами. Довжина судноплавних ділянок річок становить 1000 км (головним чином це нижня течія Гвадалквівіра).

Лінії метрополітену представлені у 6-и містах Іспанії: Барселоні, Більбао, Мадриді, Пальмі-де-Мальорка, Севільї та Валенсії. Метро конструюється у Аліканте, Малазі та Гранаді. Найдовшу довжину та найбільший пасажирооборот мають метрополітени Мадрида (310 км, 616 млн.пасажирів/рік) та Барселони (115 км, 480 млн.пасажирів/рік).

Торговельний флот Іспанії у 2009 році складався з 158 суден (41-е місце в світі). Головні морські порти Іспанії - Барселона (лідер Середземномор'я за обслуговуванням круїзних рейсів), Більбао, Валенсія, Кадіс (зв'язок з Канарськими островами), Альхесірас, Санта-крус-де-Тенеріфе, Таррагона (усі три нафтові), Віго (рибодукти та інші заморожені товари), Хіхон (вугілля), річковий порт - Севілья.

В Іспанії діють дві державні авіакомпанії - "Іберія" (найстаріша, з 1927 року) і "Авіадо", а також ряд невеликих приватних авіакомпаній. Компанія "Іберія" обслуговує рейси в Латинську Америку, США, Канаду, Японію, Північну Африку і країни Європи, а також внутрішні рейси. Налічується 105 аеропортів, із них 33 міжнародних. Обслуговується понад 250 рейсів. Найбільш завантаженими є аеропорти Мадрида ("Барахас", 70 млн. пасажирів на рік), Барселони (60 млн. пасажирів на рік), Пальми-де-Мальорка, Пас-Пальмаса (на о. Гран-Канарія) і аеропорт Тенеріфе.

Туризм в Іспанії

Туризм є однією з основних галузей господарства Іспанії. У 2004 році доходи від туризму склали 37,5 млн. євро. Щорічний обсяг туристичних потоків складає біля 60% іноземних туристів, а їх щорічний приріст в середньому 5% за останні 20 років. Іспанія приймає 7% від усіх іноземних туристів світу, займаючи 2-е місце в світі після Франції, та 2-е місце після США за обсягом доходів від туризму.

У попередніх декадах розвивався майже винятково пляжно-курортний туризм, чому сприяв і сприяє достатньо теплий клімат і значна інсоляція у порівнянні з іншими європейськими країнами. Курортні зони тягнуться вздовж середземноморського узбережжя (Коста-Брава і Коста-дель-Соль), локалізуються таке на Балеарських і Канарських островах; в їх межах зосереджена велика кількість готелів, пансіонатів, ресторанів та пляжних котеджних житлових комплексів. Проте росте привабливість півночі Іспанії, клімат якої більш прохолодний та вологіший.

Багато іспанців та гостей із зарубіжжя цікавляться фестивалями Сан-Фермін та Дорогою Сантьяго, а також можливістю знайти тут тихі і спокійні пляжі та прекрасні гірські куточки. Найбільш відвідуваним національним парком Іспанії та другим за кількістю відвідувань у світі (4 млн. відвідувачів на рік) є Тейде (де розташований однойменний пік – найвища точка Іспанії) на о

Коста-Брава

Коста-дель-Соль

Фестиваль Сан-Фермін

Гора Тейде

Останнім часом розвивається культурно-пізнавальний туризм. Значним аттрактором для туристів виступає традиційна іспанська кухня з стравами як паелья, хамон, страви із тріски та тунця, печеня з свинини із квасолею, мадрридський суп, холодний овочевий суп гаспачо, заєць у соусі сальморехо, ковбаси тощо. При приготування їжі широко використовується оливкова олія

Хамон

Паелья

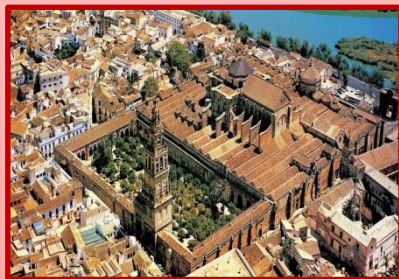

Холодний
овочевий суп
гаспачо

Мадридський
суп

Іспанія разом з Італією володіє найбільшою кількістю пам'яток спадщини ЮНЕСКО (41), та найбільшою кількістю міст світу, удостоєних ЮНЕСКО звання міст-історичної спадщини людства (30). Серед них Сантьяго-де-Компостела, Севілья, Саламанка, Авіла, Сеговія, Алькала-де-Енарес, Толедо, Касерес, Меріда, Сан-Крістобаль-де-ла-Лагуна, Кордоба, Ібіса, Куенка і Таррагона.

Кордоба

Авіла

Кафедральний
собор, Севілья

Ріка Тормес в
Саламанці

В Іспанії розташовано 14 національних парків: Айгуестортес і Естані де Сант-Маурічі, Кабаньєрос, Марітімо-Террестре, Кальдера-де-Табурьєнте, Донанья, Гарахонай, Атлантичний галісійський, Монфраке, Ордеса і Монте-Пердідо, Пікос-де-Европа, Сьєрра-Невада, плато Даймель, Тейде, Тіманфайя. Планується створення національного парку Гвадаррама у Мадриді. Нараховується 126 природних та 25 регіональних парків, приурочених до природних комплексів різних ландшафтних регіонів Іспанії.

Сьєрра-Невада

Пікос-де-Европа

Ордеса і Монте-Пердідо

В одній з долин
Національного
парку
Айгуестортес

Тейде

Кабаньєрос

Національний парк Донанья, Іспанія.

Серед туристичних маршрутів слід відмітити: Шлях Сантьяго, Каліфато (Кордоба-Гранада), стежка Білих Сіл (Кадіс), шлях барабанів (Теруель), шлях Бика (Кадіс), дорога Ла-Плата, дорогою Сіда, шляхами Дон-Кіхота, дорога боліт (Паленсія), Цістерціанський шлях (Каталонія), шлях Меріан (Арагон, Каталонія із заходом до Франції).

Іспанія володіє розгалуженою мережею музеїв, найвідомішим з яких є Прадо у Мадриді, експозиція якого охоплює як картини із королівських колекцій 16-17 століть, так і сучасне мистецтво. Серед інших видатних музеїв Мадрида зазначимо Іспанський музей сучасного мистецтва, музеї Хоакін Соролья та Тіссен Борнемісса, музей королеви Софії, Національний музей археології.

Поза столицею розташовані музеї мистецтв Каталонії та музей Пікассо у Барселоні, Національний музей скульптури у Вальядоліді, музей Ель-Греко та музей сефардів у Толедо, музей Гуггенхейма у Більбао, музей іспанського абстракціонізму у Куенці. Багато музейних установ розміщені при соборах і монастирях.

Туристів приваблює також традиція іспанської корриди. Найвідоміші місця її проведення - арени "Лас-Вентас" у Мадриді, "Ла-Монументаль" у Памплоні "Ла-Маестранса" у Севільї та "Пласа-де-Торос" у Валенсії.

Національний музей археології

Музей Прадо

Музей Пікассо

Арена "Лас-Вентас"

Музей ретро-автомобілів

Зовнішньоекономічна діяльність Іспанії

Торгівля Іспанії з іншими державами швидко зростала протягом др. пол. 20 століття. Проте й досі баланс зовнішньої торгівлі товарами Іспанії зводиться з дефіцитом. У значній мірі він покривається доходами від іноземного туризму.

Найбільша стаття експорту за вартістю — автомобілі. Крім того, значне місце займають інші транспортні засоби (трактори, мопеди), машини й електропобутові прилади, сталь і сталеві вироби, текстиль і текстильні вироби, взуття, цитрусові, оливки і оливкова олія, вина, риба. Частка продовольчих товарів складає 20% іспанського експорту. Трохи менше трьох четвертих експорту (73% у 2009 році) припадає на країни ЄС. Найбільше експортує Іспанія до Франції (19,3%), Німеччини (11,8%), Португалії (9,6%), Великобританії (9,1%), Італії (9,1%). На США припадає 4% експортних операцій, на країни групи МЕРКОСУР (Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай) - 7%. Зростають обсяги торгівельних операцій із Японією.

В структурі імпорту на першому місці стоять енергоносії, головним чином нафта і нафтопродукти. Імпортують також кукурудзу і соєві боби, машинне обладнання і хімікати, чорні метали. На країни ЄС припадає 67% імпорту. Найбільші обсяги товарів до Іспанії надходять з Франції (18%), Німеччини (16,5%), Португалії (15,7%), Італії (8,8%), країн Бенілюксу (4,8%), США (6,2%), країн МЕРКОСУР (4,8%) та Японії (2,9%).

Загальний обсяг іноземних інвестицій в економіку Іспанії в 1991 сягнув 27,6 млрд. дол. (особливо велика їх частка у промисловості). Основним інвесторами в економіку Іспанії є країни ЄС та США.

В той же час у Іспанії налічується 857 центральних офісів корпорацій із зарубіжними філіями (останніх більше 7,5 тис). Основними іспанськими інвесторами є "Endesa", "Repsol-YPF", "BSCH", "BBVA", "Telefonica". Найдинамічніше росли іспанські зовнішні капіталовкладення в фінансовій сфері – 41% від усіх іспанських інвестицій за кордоном. Також вагомі інвестиції вкладаються іспанськими підприємцями у енергетичну, промислову (по 20%) і телекомунікаційну (15%) сферу. Розподіл інвестицій з Іспанії за регіонами світу наступний: Латинська Америка - 55,6 %, країни Європейського Союзу - 25,9 %, США - 4,65%, Азійсько-Тихоокеанський регіон - 13,9 %.

Кукурудза та соя

"Endesa"

"Telefonica".

Культура

Мова

Найпоширенішою мовою Іспанії є іспанська, якою володіє переважна більшість мешканців країни, і яка також називається кастильською мовою (ісп. *castellano*).

У деяких регіонах Іспанії поширені також інші мови: баскійська (баск. *Euskera*) в Країні Басків і Наваррі, каталанська в Каталонії, Валенсії (де її також називають валенсійською) і на Балеарських островах і галісійська в Галісії.

Іспанська мова офіційна в усій країні, решта мов має офіційний статус у відповідних областях і всі мають достатню кількість носіїв, щоб існували щоденні газети на цих мовах і — особливо каталанською і баскійською — значна книжкова видавнича промисловість. Багато громадян в цих областях розглядають свою регіональну мову як свою рідну, а іспанську - як другу.

Ці мови покривають досить широкі області, щоб мати численні чітко виділені діалекти. Іспанська мова також має чіткі діалекти по всій країні, з яких андалузський діалект є найближчим до латиноамериканської іспанської мови, на яку він мав значний вплив.

Крім цих, існує низка інших регіональних мов, які є менш поширеними і знаходяться на межі зникнення. Ці мови включають астурійсько-леонську в Астурії та Леоні, арагонська в Арагоні та аранську, яка є офіційною в кумарці (районі) Баль-д'Аран — Аранській долині (кат. *Vall d'Aran*), і є по суті субдіалектом гасконського діалекту окситанської мови. Зараз підтримка цих мов зростає, вони мають офіційний статус і вивчаються в школах.

За винятком баскійської мови, яка звичайно вважається мовним ізолятом (хоча інколи класифікується як така, що належить до картвельської групи кавказьких мов), всі вони належать до групи романських мов.

Також відносно поширені арабська і берберська мови, якими говорить мусульманське населення Сеути та Мелільї і недавні іммігранти (переважно з Марокко і Алжиру) на решті території країни.

Мистецтво

Іспанія має прекрасну художню спадщину. Література, живопис, архітектура, музика — у цих видах мистецтва іспанський народ найяскравіше виявив свою самобутність. Унікальність художньої культури Іспанії пояснюється багатством мистецьких традицій, що сформувалися під впливом античної, арабської та європейської культур, які в різні часи панували на Піренейському півострові. Свідченням цього є пам'ятки архітектури: римські руїни в Меріде й Таррагоні, палац Альгамбра, будівлі мудехар, готичні собори й замки.

Римський амфітеатр,
Таррагона

Акведук Les Ferreres або
Чортовий міст

Акведук Лос Мілагрос в
Меріді (захід Іспанії)

Палац Альгамбра

Готика в Іспанії. Стиль
"мудехар". Севільський

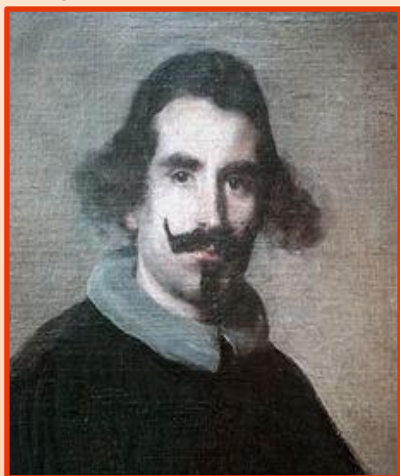

Собор
Святого
Сімейств
а,
Барселон

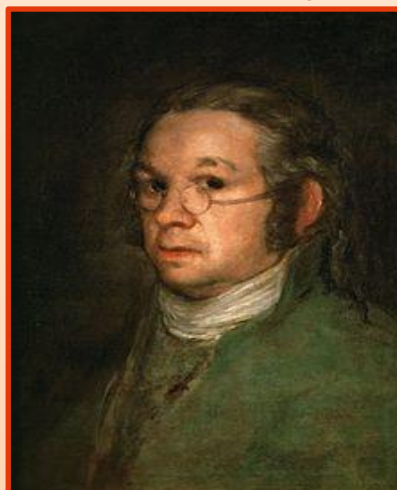
Видатних митців Іспанії, окрім надзвичайної талановитості, завжди відрізняли неординарне світосприйняття та сміливий підхід до вирішення творчого завдання. В образотворчому мистецтві це чудові живописці Ель Греко, Дієго Веласкес, Франсіско Гойя, Пабло Пікассо, Сальвадор Далі, в архітектурі — неперевершений Антоніо Гауді.

«Портрет старого»
(Автопортрет Ель Греко)

Автопортрет Дієг
о Веласкеса

Автопортрет
Франсіско Гойя

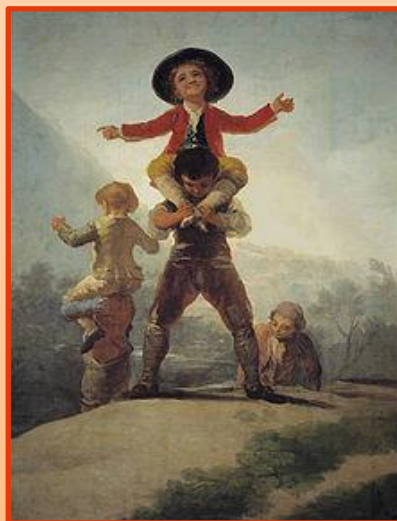
Пабло Пікассо

«Мадонна милосердя»

«Портрет папи
Інокентія X»

«Велетні»

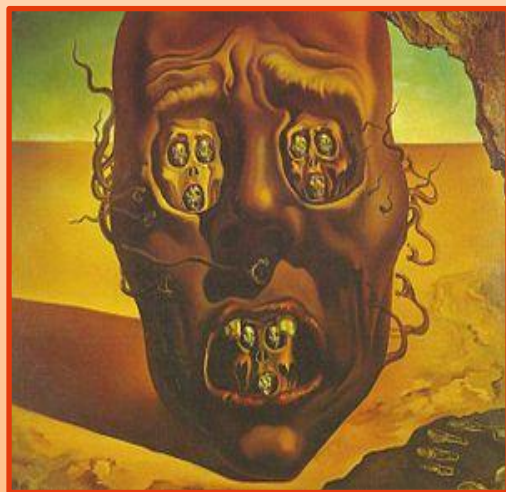
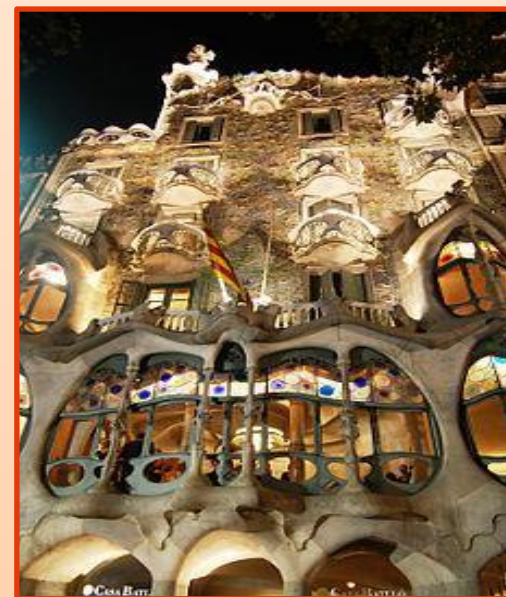
Портрет
Франсуази

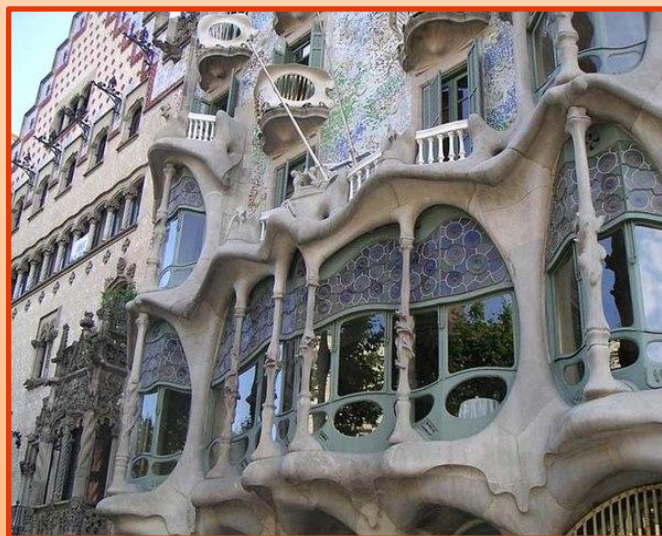
Сальвадор Далі

Антоніо Гауді

Обличчя війни

Будинок
Бальо, фасад

Література

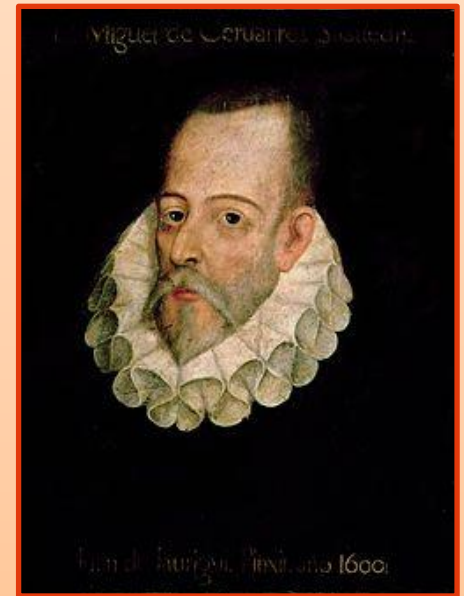
Найбільш давні літературні твори в Іспанії — рицарські романи, як і в країнах північної Європи. Але існують суто іспанські варіанти рицарських романів. Це — «Пісня про Сіда» і «Амадіс Гальський», події в яких відбуваються в Іспанії, і герої яких — іспанці. Література Іспанії в епоху Відродження розвивалася за складних політичних обставин. Саме в Іспанії з'явився жанр шахрайського роману. Перший автор — Матео Алєман, його роман — «Гусман де Альфарачє». Широко відомий приклад цього жанру — «Кульгавий біс» Луїса Велеса де Гевари. В жодній іншій країні цей жанр не був розвинутий. Одним символом Іспанії є літературні постаті дон Кіхота і Санчо Панси Мігеля де Сервантеса.

Матео Алєман

Пам'ятник Сервантесу: Дон Кіхот і Санчо Панса

Мігель де Сервантес

Музика, танці

Музика Іспанії вважається кращою у світі після італійської. В мистецтві існували романси, народні жанри пісні та поезії — летрильї, сегідильї, серенади, вільянсіко. Типовий іспанський жанр поезії — копла (короткий вірш). В Андалусії був розвинутий своєрідний жанр співу та танцю, — фламенко. Танець — вистукування ритму ногами, носком, п'ятою, стопою, по-іспанські — сапатеадо (від слова сапато — черевик). Схоже зустрічається не всюди, це тільки шотландський, ірландський і американський степ (чечітка). Танці в основному групові, зі стрибками, перебіжками. Найбільш відомі іспанські танці — пасодобль, фанданго, сарабанда та павана (старовинні). В Іспанії народилося й танго, хоча набуло слави воно вже за океаном, в Південній Америці.

Фламенко

Фанданго

Асиміляція східної і західної культур — підґрунтя мистецтва Іспанії. Іспанська культура являє собою унікальний синтез античної, арабської, європейської і, звичайно, самобутньої національної культури. Середньовічне мистецтво Іспанії значно відрізняється від європейського через багатовікове арабське панування. Ісламська культура лишила помітний слід в Іспанії.

Панування арабів на Піренейському півострові, починаючи з 711 р., протягом восьми століть сприяло створенню неповторного поєднання двох великих культур — східної та західної. Серед архітектурних пам'яток світову популярність здобули палац Альгамбра в Гранаді, мечеть у Кордові (найбільша після знаменитої Кааби в Мецці мечеть світу), мінарет Ла

Мечеть у Кордові

Мінарет Ла Хіральда в Севільї

Фестивалі

Las Fallas

Де проходить: Валенсія

Коли проходить: з 15 по 19 березня

Чим цікавий: по праву вважається одним з найяскравіших і божевільних фестивалів Іспанії, який влаштовують на честь приходу весни. Ключовою подією фестивалю Лас Фальяс є парад гігантських ляльок, виготовлених з пап'є-маше і дерева, а кульмінацією - шикарний феєрверк і спалювання цих самих ляльок в ніч на 19 березня.

Видовище справді захоплююче, дітям зі

дивитися.

La Tomatina

Де проходить: Буньоль

Коли проходить: остання тиждень серпня

Чим цікавий: це не просто фестиваль, а справжня помідорна війна, в якій беруть участь десятки тисяч людей з усього світу. Воюють з 1945 року, фестиваль проводиться на честь покровителя міста Святого Луї Бертран і Богоматері-захисниці.

За час фестивалю в витрата йде 100 тонн помідорів. Власники магазинів і квартир на полі бою закривають всі вікна і двері великими пластиковими щитами.

Fiesta de SantaMarta Ribarteme

Де проходить: Лас-Невес

Коли проходить: 29 юля

Чим цікавий: У фестивалі беруть участь тисячі віруючих. В основному, це ті люди, які були близькі до смерті. Для них це свято - спосіб засвідчити свою повагу до Святої Марти, покровительці воскреслих. Вони лягають в труну, а друзі несуть їх від церкви Лас-Ньєвес на найближче кладовище. Не сказати, що дуже весело, але, без сумніву, цікаво.

Baby JumpingFestival

Де проходить: Кастрільо де Мурсія

Коли проходить: 6 червня

Чим цікавий: чоловіки, одягнені в костюми диявола, стрибають через немовлят, народжених в попередні дванадцять місяців. Малютки лежать на матрацах прямо на вулиці. Вважається, що при стрибку "диявол" відводить від малюків все погане. Цей звичай існує з 1620 року. Втім, кому може стати погано - так це недовірливим матусям.

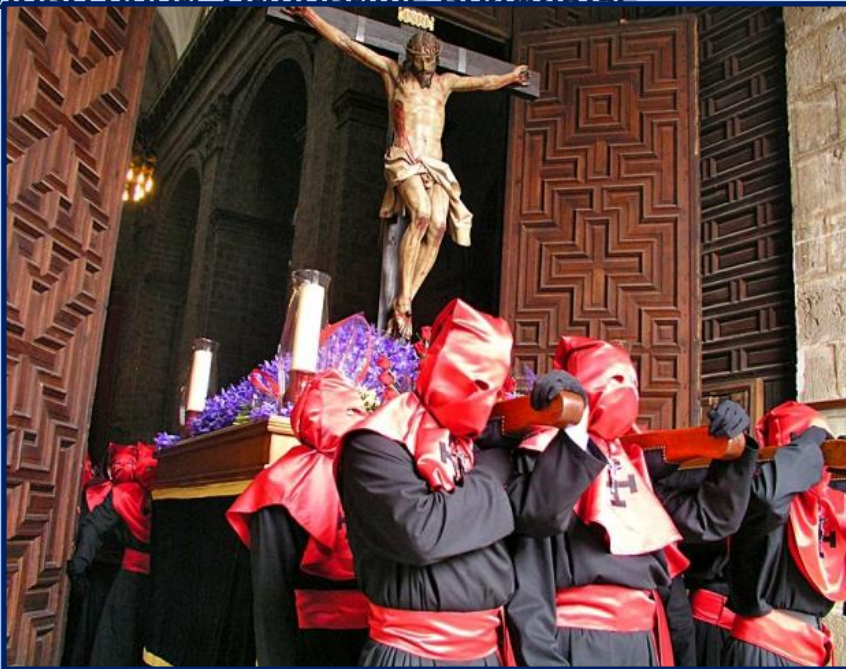

Semana Sant

Де проходить: Андалусія

Коли проходить: тиждень, що передусе Великодню

Чим цікавий: проходить у кількох містах, але найцікавіші дійства відбувається в Севільї. Протягом восьми днів (від Вербної неділі до Великодня) по вузьких вулицях проносять багате розцятковані платформи, на яких представлені сцени страстей Господніх: ікони і зображення в натуральну величину. Причому всі учасники процесії в ошатному вбранні, а розкаювані грішники одягнені в довгі роби. Видовище вражаюче

Корида

Корида ("біг биків") - національне іспанське видовище. Зазвичай влаштовується під час якого-небудь свята (фієсти) і відбувається на спеціальній арені.

Спорт

Найпопулярніший вид спорту в Іспанії — футбол. Збірна Іспанії з футболу виграла чемпіонат Європи 2008, чемпіонат Європи 2012 і чемпіонат світу 2010. Провідні команди чемпіонату Іспанії та європейського футболу загалом: Реал Мадрид та Барселона

Реал Мадрид

Барселона

Крім футболу, популярні велоспорт, баскетбол, теніс, гольф. Найвидатніші іспанські спортсмени останніх десятиліть: футболісти Ікер Касільяс, Хаві, Андрес Іньєста, Фернандо Торрес, тенісисти Аранча Санчес-Вікаріо і Рафаель Надаль, велогонщики Мігель Індурайн і Альберто Контадор, гольфісти Север'яно Баллестерос і Серхіо Гарсія, автогонщик Фернандо Алонсо Діас

Автогонщик Фернандо Алонсо Діас

Велогонщики Мігель Індурайн і Альберто Контадор

Тенісисти Аранча Санчес-Вікаріо і Рафаель Надаль

Цікаві факти про Іспанію

1. Іспанія - сама високогірна країна Європи після Швейцарії: гори займають 90% її території. Мадрид - сама "висока" столиця в Європі. До речі, Мадрид - розташований точно в центрі всієї країни.
2. Мова басків (народність, яка проживає на півночі Іспанії) не належить ані до однієї мовної групи. Ця мова використовувалася американцями під час Другої Світової війни для передачі секретних повідомлень.
3. Населення Іспанії складає 46 млн чоловік. При цьому 95% населення - католики. Іспанія країна досить віруюча. Але незважаючи на міцну віру, тут легалізовані і одностатеві шлюби.
4. Іспанія дуже сонячна країна. Середня кількість сонячних днів складає тут близько 280 на рік! Хоча, якщо туристи надзвичайно цьому раді, то іспанські фермери змушені вести постійну боротьбу з посухою.
5. Єдина в Європі пустеля - Табернас - знаходиться в Андалусії в провінції Альмерія. Пустеля Табернас є найбільш посушливим місцем на території Іспанії.
6. В Іспанії найбільше число пляжів - 200, а довжина берегової лінії 4964 км. Тому її так люблять туристи.
7. Поважаючи себе іспанець майже ніколи не снідає вдома. Першу трапезу дня тут прийнято куштувати в найближчих кафе, де на столах дбайливо розкладають ранкові газети.
8. Сідати є тут люблять пізно: сніданок в дві години дня і вечеря в десять вечора - нормальне явище.

9. Іспанський ресторан El Bulli в містечку Росас вважається кращим рестораном світу. Сезон роботи ресторану триває півроку. Те, що середня вартість страви тут становить 250 євро, гурманів не бентежить: столики на весь сезон бронюються протягом одного дня!

10. Знаменитий іспанський співак Хуліо Іглесіас до 20 років був воротарем у клубі «Реал Мадрид». Однак серйозна автокатастрофа паралізувала його на цілих два роки. Так як рухати Іглесіас міг тільки руками, він провів цей час, удосконалюючи гру на гітарі.

11. Собор, що займає найбільшу площу в світі - Санта Марія де ла Седе в Севільї (1402-1519 рр.). Його довжина - 126,2 м, ширина - 82,6 м. і висота склепіння нефа - 30,5 м.

12. Найменша церква в світі - Санта-Ісабель-де-Унгро-ін-Коломарес-розташовується в іспанському місті Малага. Внутрішня площа цієї будівлі неправильної форми - всього 1,96 кв. м.

13. Іспанський закон дозволяє засмагати голяка на будь-якому пляжі. Втім, нудисти не надто активно цим користуються і роблять по-старому оголятися на спеціальних відокремлених пляжах.

14. У пробах повітря, зроблених в Мадриді і Барселони, вчені умудрилися виявити сліди кокаїну і ЛСД! Правда, вміст в іспанському повітрі надто малий, щоб кого-небудь потурбувати (або порадувати).

15. Померти від голоду в Іспанії нереально: фактично в кожному барі до напоїв тут безкоштовно подають солідну порцію закусок («тапас») на вибір. Популярні тапас - картопля фрі, хамон, міні-сендвічі.

16. У ресторані El Diablo на канарському острові Пансароте можна покуштувати

17. Іспанські міста Сеута і Мелілья знаходяться на африканському континенті. До Сеути можна доплисти на поромі через Гібралтар всього за 35 хвилин.

18. Іспанці - люди емоційні, тому при спілкуванні вони стоять досить близько один до одного і частенько хапаються за руки. Так що, спілкуючись з іспанцями, не дивуйтеся такій їхній поведінці.

19. Кожен день кожна сім'я в Іспанії купує свіжий хліб.

20. Крім іспанської тут можна почути галісійську, баскську та каталонську мови.

21. Корида в Іспанії вважається мистецтвом. Майже у всіх містах існують спеціальні арени для кориди. Це найпопулярніша розвага, а так же самий неординарний спорт.

22. Хоча корида і є одним з іспанських символів, багато іспанців виступають за скасування цієї кривавої традиції. Так, в Каталонії і на Канарських островах корида заборонена.

23. Іспанія третя країна в світі за кількістю вироблених вин. Їх роблять у кожному регіоні країни без винятку.

24. Саме іспанці привезли в Європу помідори, картоплю, авокадо, тютюн і какао.

25. Більшість іспанців мають по два прізвища: матері і батька.

26. Перші в Європі вуличні ліхтарі з'явилися в Кордові в 10 столітті під час її найвищого розквіту, будучи столицею халіфату і центром мусульманської імперії.

27. В Іспанії виробляється 44% всього оливкового масла в світі.

28. В Іспанії багато тварин, але переважають кажани. Летюча миша навіть стала символом Валенсії. Вчені встановили, що одна летюча миша фактично їсть птахів.

29. Кожна область, район Іспанії може сильно відрізнитися від іншого. Кухнею, звичаями, а іноді навіть і мовою. Іспанія дуже еkleктична.

30. Під час іспанського застілля не прийнято говорити про війни, кориду і періоді правління Франко.

31. Іспанці не тільки люблять поїсти, але і відмінно готують. Тут, щоб висловити вдячність кухареві за смачну страву, прийнято просити ще одну порцію.

32. Найпопулярніша торгова марка в Іспанії - "El Corte Ingles". За статистикою кожен іспанець відвідує один з магазинів мережі не менше півтора раз на тиждень.

33. Єдиний у світі пам'ятник дияволу розташований в Мадриді, в іспанському парку «Ретіро». Скульптура встановлена на висоті 666 м над рівнем моря і зображує момент вигнання Люцифера з раю.

34. У традиційної іспанської кухні немає випічки з кукурудзяного або пшеничного борошна. Дуже популярними в Іспанії вважаються коржі з картоплі.

35. Іспанці - довгожителі: середня тривалість життя - 79 років. Середня ж тривалість життя жінок в Іспанії найвище серед усіх країн Європи і складає 87 років.

36. Впродовж 15 років Іспанія впевнено утримує перше місце по донорській пересадці. Трансплантологія тут дуже добре розвинена. Кожен народжений іспанець автоматично стає донором. 90% населення підтримує донорство.

37. В Іспанії практично неможливо зустріти одруженого чоловіка до 30 років. Сім'ями іспанці обзаводяться до 35-40 років. Іспанські жінки народжують першу дитину в основному вже в бальзаківського віку. Називати дітей прийнято на честь власних батьків або найближчих родичів.

38. Обов'язкова військова повинність була скасована більше десяти років тому армія стає професійною

39. На весілля наречена прикрашає свою зачіску гілочками квітучого апельсина. Для іспанців апельсин - це символ любові і щастя. Країна - лідер у вирощуванні даних плодів, а серце апельсинових гаїв знаходиться у Валенсії.

40. З 14.00 до 15.30 іспанці відпочивають, цей час у них називається «Сієста», а вечеряють у дев'ять-десять вечора. Вдень сонце дуже пекуче, тому вважається нормальним, коли малюки і школярі гуляють до 2-ї ночі, тільки в цей час можна спокійно гуляти і грати. У Мадриді дуже добре розвинене нічне освітлення вулиць, тому вночі можна без проблем гуляти з собакою або грати у футбол. Та й туристи зможуть продовжити своє захоплююче знайомство з країною, дізнаючись про неї все більше і більше цікавого.

41. На острові Гомера з групи Канарських островів місцеві жителі говорять на діалекті іспанської мови, але не тільки звичайним голосом, а ще й за допомогою свисту. Своїм виникненням мова зобов'язана скелястій місцевості острова та малій кількості доріг (тому замість того, щоб дійти з одного села в інше, люди свистіли свої повідомлення, а дальність передачі складала 5-6 км).

42. Барселонський акваріум - найбільший в Європі, його підводний скляний тунель - найдовший у світі.

42. У Каталонії з 1805 року проводиться фестиваль людських пірамід. Люди вбираються і будують вежі та споруди з власних тіл (до 48 "поверхів" масою в кілька тонн).

Дякую за увагу!

Підготувала
учениця 10
класу Божко
Катерина